БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

44-дэхи жэлээ гараба.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 308 (11294)
1966 оной декабриин 31, суббото

сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

БУРЯАДАЙ АССР-эй ЗУРГААДАХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ АРБАДАХИ СЕССИ

1967 ОНДО БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ПРОЕКТ ТУХАЙ

(Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр В. Ф. ЛЫСОВЭЙ элидхэлһээ)

Нүхэд депутадууд! Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет 1967 он дотор республикын арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй проектые Верховно Соведэй сессиин үзэмжэдэ табина.

Энэ түсэб табихадаа республикын Министрнүүдэй Совет болон түсэблэлгын органууд табан жэлэй түсэбэй ёһоор КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүд дотор хараалагдаһан хэмжээнүүдые, мүн КПСС-эй ЦК-гай һүүлэй Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй, России Федерациин Верховно Соведэй сессинүүдэй шиидхэбэринүүдые гол хүтэлбэри болгоһон, мүн республикын предприяти, барилгын организацинуудай доторой арга боломжонуудые анхаралдаа абаһан байна.

Арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбэй проектын ёһоор 1967 ондо промышленна продукциин юрэнхы хэмжээн 42,6 миллион түхэригөөр дээшэлхэ, тэрэ тоодо нютагай промышленностиин предприятинууд 3,1 миллион түхэригэй продукти ехээр гаргаха байна.

Республикын арадай ажахые хүгжөөлгэдэ 142,1 миллион түхэригэй капитальна һомололго хэгдэхэ. Энэнь 1966 онойхидо орходоо нилээд ехэ. Илангаяа энергетикэ, түлишын, машина бүтээлгын, эдеэ хоолой, барилгын промышленностьда капитальна һомололго дээшэлүүлэгдээ. Нютагай, эдеэ хоолой, түлишын промышленностиин материальна бааза хүгжөөлгэдэ, нютагай барилгын материалнуудые үргэнөөр үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ ехэ мүнгэн гаргашалагдаха. Гэр байрануудые барилгада 24,9 процент, элүүрые хамгаалгын эмхинүүдые барилгада—19 процент, һургуулинуудые барилгада—14 процент ехээр мүнгэ зөөри һомологдохо байна.

Удаань элидхэлшэ 1966 он дотор республикын арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбэй дүүргэлтын гол дүнгүүд тухай мэдээсэбэ. Ерэхэ жэлдэ шиидхэхэ гол зорилгонууд тушаа онсо тогтобо.

Уридшалан бүридхэһэнэй ёһоор, республикын промышленность юрэнхы дээрээ даалгабаряа дүүргээ. Продукци үйлэдбэрилгын түсэб 101,4 процент, тэрэ тоодо нютагай промышленностиин предприятинуудта—100,7 процент дүүргэгдэхэ. Түсэбһөө галуур 6,5 миллион тухай түхэригэй промышленнна продукци үйлэдбэрилэгдэхэ. «Бурятэнергын» управлени, локомотив-вагон зэһабарилгын завод, Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика, Тимлюгэй асбоцемент хэрэгсэлнүүдэй завод, Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат, Буряадай хилээмэнэй продуктнуудай управлениин предприятинууд, Буряадай һунэй промышленностиин управлени түсэбтэ даалгабаряа муу бэшээр дүүргээ.

Нютагай промышленностиин, эдеэ хоолой, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха министерствэнүүдэй предприятинууд эли бодо амжалта туйлаа.

Электрын элшэ хүсэ, түмэр-бетон хэрэгсэлнүүд, шифер, сонхын шэл, электродвигатель, прибор, нэхэмэл дабхар хубсаһан, арилгадаһан ноохо, угаалгын машина, мебель болон бусад эд бараанууд нилээд элбэгээр гаргагдаа.

11 һарын турша дотор республикын предприятинуудта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 103 процент дүүргэгдээ. Энэнь 1965 онойхидо орходоо 11 процентээр ехэ болоно.

Промышленность хүгжөөлгэдэ бии байһан амжалта, хубилалта тухай тэмдэглэһэнэй һүүлээр элидхэлшэ дутуу дунданууд тухайнь онсо тогтожо хэлэбэ. 1966 оной турша дотор хюрөөдэмэл материал, дотор хубсаһа, арһа болон һэеы гутал, амтан эдеэ хоол, колбаса, загаһа болон загаһанай консервэ, крахмал болон бусад эд бараанууд багаар үйлэдбэрилэгдэдэг болошоо.

Байгша оной 11 һарын турша дотор 50 предприятинууд түсэбөө дүүргээгүй. Тэдэнэй тоодо Улаан-Үдын мебелиин, модо болбосоруулгын комбинат, Хориин, Хурбын леспромхозууд, Баргажанай-Адагай загаһанай комбинат болон бусад предприятинуудороно. Иимэ гээгдэлдэ ороһон предприятинуудта эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шангадхаха, тиихэдээ хүдэлмэришэдэйнь ажалай болон ажаһуудалай эрхэ байдалые һайжаруулха, тус тус предприятинуудта тогтууритай хүдэлмэришэдые бии болгохо шухала гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

1967 ондо республика дотор бүхы дээрээ промышленна продукци гаргалга байгша оной жэшээгээр 9,2 процентээр дээшэлхэ юм. Энэ хараа түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула хүдэлжэ байгаа предприятинуудые үргэдхэхэ, түхеэрэлгэнүүдыень шэнэдхэхэ, үйлэдбэриинь технологи болон ажалай эмхидхэлые һайжаруулха болоно.

Гэбэшье министерство болон ведомствэнүүдтэ тус хүдэлмэри үшөөл һулаар ябуулагдана. Түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын талаар шэнэ гуримда ороһон нютагай промышленностиин нэгэшье предприяти үгы байһан зандаа.

Республика дотор экономическа реформо нэбтэрүүлхэ нэгэдэмэл түсэб мүнөө хүрэтэр зохёогдоногүй. Энэ талаар зарим предприятинуудай оруулһан һанамжа, дурадхалнууд тон ёһо тэды, юрэнхы шэглэлтэй. Энэ дутагдалые усадхахын тула айхабтар ехэ ажал бүтээгдэхэ болоно. Предприяти, участок, цех бүхэнэй ажал хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдэй шанарые дээшэлүүлхэ, гаргагдаһан продукциин шанарые улам шангаар хинаха тухай асуудал хэзээ хэзээнэйхиһээ шангаар табигдаха ушартай.

Удаань элидхэлшэ хүдөө ажахые хүгжөөхэ хараа бодолнууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. 1967 оной түсэбэй ёһоор хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань хүгжөөхын тула нилээд ехэ хэмжээнүүд хараалагдаба. Тиихэдээ тараан ажалай болон мал ажалай продукциие элбэгжүүлхэ, колхоз, совхозуудай материально-техническэ баазые бэхижүүлхэ, хүдөө ажахыда электрын элшэ хүсэ үргэнөөр хэрэглэхэ, тараан ажалай, мал ажалай культурые дээшэлүүлхэ талаар онсо анхарал хандуулагдана.

Уһалууриин барилга эрхилхэ, сабшалан бэлшээринүүдые һайжаруулха талаар мүн лэ ехэхэн программа хараалагдана.

Байгша ондо колхоз болон совхозууднай тараан ажал дээрээ муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлаа. Ороохото болон тэжээлэй ургамалнуудай муу бэшэ ургаса хурлагдаа. Тэрээнэй эсэстэ гүрэндэ ороохо тараа худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ, малда үбһэ тэжээл ехээр бэлдэгдээ.

Мал ажалай ашаг шэмые туушаха түсэб дүүргэгдэхэ. Гэбэшье ургасын муу дээрэһээ овощ болон хартаабха бэлдхэхэ даалгабари дүүргэгдэнгүй үлэшэхэнь.

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумһээ хойшо колхоз, совхозуудай экономико хэлбэрищэгүйгөөр һайжарна. Колхозуудай мүнгэн олзо доход, колхозникуудай болон совхозуудай хүдэлмэришэдэй ажалай түлөөһэн дээшэлээ. Хүдөө ажахын энэ жэл урда урдынхиһаа эмхитэйгээр үнгэржэ байна. Тиимэһээ 1967 ондо хүдөө ажахын бүхы продукцинуудые улам элбэг ехээр абаха үндэһэ һуури олгогдоно.

Гэбэшье олохон колхоз, совхозууд дутуу дундануудаа үшөөл усадхажа биранагүй. Мал ажал үшөөл гээгдэнги. 1966 оной 11 һарын дүнгөөр һү һаалга оройдоол 4 процент, үндэгэ суглуулга 11 процент ургаа, мяха абалга 4 процентээр доошоо ороо.

Шанар муутай продукци худалдалга, бага шэгнүүрэй мал тушаалга колхоз, совхозуудта илангаяа ехэ хохидол ушаруулна.

Байгша ондо малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ тушаа анхарал һуладаа. Имагтал тэрээнэй эсэстэ һүн багаар һаагдаһан, ноохо хайшалалга доошолһон, түл абалга үсөөрһэн. Саашалаа мал ажалай шанарайнь үрэ дүнгүүдые эрид түргэнөөр дээшэлүүлхэ гээшэ колхоз, совхозуудай, нютагай Соведүүдэй болон үйлэдбэриин управленинүүдэй бүхы ажал хүдэлмэриин гол удха, шэглэл болохо ёһотой.

Түсэбэй проектын ёһоор 1967 ондо 540 мянган тонно ороохо тараан хуряагдаха, 8 процентээр ехэ мяхан абтаха, 6 процент үлүү һүн һаагдаха, ноохо 7 процент ехээр хайшалагдаха, 32 процент үлүүтэйгээр үндэгэн суглуулагдаха. Республикамнай 90 мянган тонно ороохо тараа, 44 мянган тонно мяха, 110 мянган тонно һү, 23 миллион үндэгэ, 4,7 мянган тонно ноохо бэлдхэхэ.

1967 ондо уһанай ажахые үргэдхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хараалагдана. Тиихэдээ Түгнын уһалууриин системэ саашадаа баригдаха, Гэгээтын уһалууриин системэ шэнэдхэгдэхэ, мянга гаран гектар дээрэ нэмаг хатаагдаха, 160 шэнэ худагууд малтагдаха, 8000 гектар газар дээрэ культурно-техническэ хүдэлмэри хэгдэхэ.

Ойрын 2—3 жэлнүүдэй турша дотор бүхы хүдөө тосхонуудые электрын элшэ хүсөөр хангаха аргатайбди. Гэбэшье хүдөө ажахын үйлэдбэриин хэрэгсэлдэ республикын арадай ажахыда ургэдэг электрын элшэ хүсэнэй оройдоол 4,8 процентнь гаргашалагдана.

Фермэнүүдтэ оньһон механизмуудые һайнаар ашаглаха талаар шэнэ жэлдэ горитой хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхэ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие 1967 ондо хүгжөөлгэ малай үбэлжэлгэ дээрэһээ нилээд дулдыдаха. Ушар тиимэһээ үбэлжэлгые тобир таргаар үнгэргэхын тула хамаг юумэн хэгдэхэ ушартай. Мүн нэгэ доро хабарай тарилгада бэлдхэл ябуулагдаха болоно.

Удаань элидхэлшэ транспорт болон холбоо хүгжөөхэ талаар гол зорилгонууд тухай тогтобо. Автомобильна транспортаар ашаа зөөлгын 1966 оной түсэб 102,2 процент, түмэр замаар—101,5 процент, уһан замаар—102,5 процент, агаарай транспортаар ашаа зөөлгын даалгабари 97 процент дүүрэхээр бэгсаагдана.

1967 оной түсэбэй проектын ёһоор ашаа зөөлгэ автомобильна транспортаар 3 процент, агаараар—10 процент, уһан замаар—1,7 процент ехэ болохоор хараалагдана.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй сессиин зал соо.

ТҮРҮҮШЫН ЖЭЛ ТҮГЭСЭБЭ

ОШОЖОЛ байдаг он жэлнүүд. Мүнөөдэр үшөө нэгэ жэлэй һүүлшын үдэр. Үдэшэгдэжэ байһан 1966 он совет хүнүүдтэ юрын жэл бэшэ байба. Тэрэ хадаа түрэл Коммунис партиимнай XXIII съезд дээрэ баталан абтаһан шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэл. Тиимэ һэн туладань ерээдүйн зол жаргалта коммунизмын һаруул һайхан байшан бодхоолсохо нангин хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулалсажа байһан коллектив бүхэн үнгэржэ байһан ондо хэһэн туйлаһанаа согсолон харана.

Шэнэ табан жэлэй дабшалтын гол урасхалда шууд оролсохо гээшэ айхабтар шухала хэрэг. Энээниие ажалшаднай Эхэ оронойнгоо түүхэһээ элеэр харадаг.

Һүүлшын табан жэлэй туршада совет арадай бэелүүлхэ зорилгонууд түрэл партиимнай XXIII съездын тогтоолнууд соо тодорхойлогдонхой. Экономикын талаар гол зорилго тухайнь тобшохоноор хэлэхэ болоо һаа, наука, техникын туйлалтануудые үргэнөөр хэрэглэн, ниитын үйлэдбэриие индустриальна аргаар хүгжөөн, тэрэнэй аша туһые дээшэлүүлэн, промышленностиин саашанхи хүгжэлтэ горитойгоор туйлаха, хүдөө ажахыгаа тогтууритай һайнаар хүгжөөхэ хэрэг болоно. Хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ гүйсэд дүүрэнээр хангагдадаг болохо КПСС-эй ЦК-гай мартын, сентябриин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд оронойнай арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбэй экономическа эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга гүйсэд олгоно бшуу.

Буряадай республикын ажалшад табан жэлэй түрүүшын жэлые муу бэшээр түгэсхэбэ. Алдарта Октябриин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсажа ороһон промышленностиин хүдэлмэришэд продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэб уридшалан дүүргэжэ, даабариһаа гадуур арбаад миллион түхэригэй эд бараа үйлэдбэрилэн Шэнэ жэлээ угтаба.

Партиин ЦК-гай сентябриин Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлэн, түсэблэлгэ ба материальна урмашуулгын шэнэ гуримда орохо талаар олохон предприятинуудта ехэ ажал хэгдэнэ. «Теплоприбор» заводой коллектив үйлэдбэреэ шэнэ гуримда оруулаад, экономическа һайн үрэ дүнгүүдые туйлажа захалаа. Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ходо ябалсадаг Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын коллектив ажалаа эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ, шэнэ гуримда орохо талаар горитой алхам хээд, неделидээ хоёр үдэр амардаг болонхой.

Буряадаймнай республикада үйлэдбэрилэгдэһэн электротехническэ түхеэрэлгэнүүд, автокран, сонхын шэл, ноохон бүд, барилгын модон, эдеэ хоолой зүйл оронойнай олон область, хизаарнуудта, мүн харнин гүрэнүүдтэшье улам олоор, бүри ехээр эльгээгдэнэ.

Промышленностиин хүгжэлтэтэй хамта республикымнай хүдөө ажахыда 1966 ондо горитой амжалта туйлагдаһан байна. Колхоз, совхозууднай хэзээ хэзээнэйхиһээ баян ургаса хуряагаа. Гүрэндэ 130 мянга шахуу тонно ороохо тараан худалдагдажа, түсэбнай холо үлүүлэн дүүргэгдээ. Баян ургасын түлөө шангаар тэмсэһэн Мухар-Шэбэрэй, Зэдын, Бэшүүрэй аймагуудай тарияашадай туйлаһан толотомо амжалта бултанай омогорхол болонхой. Мал ажалай ашаг шэмэ — һү, мяха, ноохо элбэг ехээр абажа, олзо доходоо дээшэлүүлһэн ажахынууд яһала олон.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ажалшадай байдал һуудал һайжаруулха, соёл гэгээрэл хүгжөөхэ талаар горитой алхамууд хэгдээ. Гансахан Улаан-Үдэ городто хэдэн арбаад мянган дүрбэлжэн метр байрын талмайтай олон гэр ашаглалгада тушаагдаа. Мүн хүдөө нютагуудта соёлой гуламта — клуб, библиотекэ, улаан булангууд олоор баригдана.

Эдэ бүгэдэ республикымнай арадай ажахыда үнгэрһэн жэлэй туршада яһала ехэ амжалтын туйлагдаһание гэршэлнэ. Гэхэтэй хамта, ажал хэрэгтээ бии байһан дутагдалнууд тухай хэлэнгүй үнгэржэ болохогүй. Тэрэ дутагдалнуудаа шууд сэхээр элирхэйлэн, дары түргэнөөр усадхаагүй һаа, саашанхи дабшалтадамнай һаад түбэг татаха байһаниинь мэдээжэ.

Хүдөө ажахы дээрэ абаха болоо һаа, зарим колхоз, совхозуудай үйлэдбэридэ бии байһан арга боломжонууд шадажа хэрэглэгдэнэгүй. Энээн дээрэһээ олзо доходынь бирагүй байнаар. Ахын, Яруунын, Захааминай аймагуудай зарим ажахынуудта адууһа малай тоо толгой үсөөрһэн, һү, ноохо, үндэгэн урда жэлэйхиһээ багаар абтаһан байна.

Ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангаха хэрэгтэ бүришье ехэ дутагдалнууд бии. Холын фермэ, гүүртэ дээгүүр байдаг малшад үргэн хэрэглэлэй эд бараагаар дүүрэн хангагданагүй, дуран соогоо кино хараха, лекци шагнаха аргагүй байдаг.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэл барагдажа, хоёрдохи жэлэйнь богоһон алхагдахань. Тиигэхэ зуураа алдар суута Октябриингаа 50-дахи ойе угтаха онтой ушархамнай. Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө ажал хэрэг дээрээ хүн бүхэнэй хаба шадалаа харуулха жэл гарахань. Республикымнай түрүү ажахынууд—Ленинэй орденто ЛВРЗ, Баргажанай леспромхозой, «Эрдэм» совхоз, Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой коллективүүд Агууехэ Октябриин табин жэлые ажалай шэнэ амжалтаар угтаха уряатайгаар республикынгаа бүхы ажахынуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаа һэн. Тэрэ хандалгань хаа хаанагүй үргэнөөр дэмжэгдээ.

Совет засагай табидахи жэлэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй улам эршэдэжэ байһан үедэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй арбадахи сесси нээгдэжэ, 1967 оной гүрэнэй түсэб ба гүрэнэй бюджет баталба. Сессиин баталан абаһан хуули соо Буряад оронойнай арадай ажахын бүхы һалбаринуудай хүгжэлтэ элеэр хараалагданхай.

Мүнөө шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлые түгэсхөөд, удаадахи жэлэйнь үүдэ нээжэ байхадаа предприяти, колхоз, совхозуудай коллективүүдэй гол хүсэн түрэл партиингаа зааһан ажахын реформые бэелүүлгэдэ зорюулагдаха байна. Ушар иимэһээ ажахы бүхэнэй партиина организацинууд энэ тэмсэлые толгойлон хүтэлбэрилжэ, алдарта Октябриингаа табин жэлэй угтамжын хүндэтэ зорилгонуудые хүсэндэнь хүргэхэ болоно.

Иигээд лэ холые зориһон замаймнай алхаса болоһон үшөө нэгэ жэл үнгэршэбэ. Ажабайдалнай үйлэ хэрэгүүдээрээ айхабтар баян. Табан жэлэй удаадахи жэлдэ бүхы туйлалтаяа улам ехээр арьбадхаха, бүри ехэ амжалта туйлаха һайн һайхан хүсэлэнтэйгээр совет бүлэ бүхэн Шэнэ жэлээ угтахань.

ХҮХЮУ СЭНГЭЛИГЭЭР

Дээдэ Онгостойн тайга соогуур эдир залуушуулай хонгёо хүхюун абяан соностожо эхилбэ. Эндэ оршодог турбазада үсэгэлдэр городоймнай һургуулинуудай 8, 9, 10-дахи классуудай 100 гаран һурагшад зургаан хоногоор амархаяа ерэбэ. Тэдэнэр аяншалга хэхэ, санаар урилдаха, элдэб һонирхолтой наада эмхидхэн, үбэлэйнгөө амарилтые хүхюу сэнгэлигээр үнгэргэхэнь.

Мүнөө үдэшэ Шэнэ жэлэй ёлкын гал ногожо, бал маскарад болохонь. Январиин 6-һаа хоёрдохи бүлэг—105 һурагшад иишэ амархаяа ерэхэ юм.

Манай корр.

ҺЭРГЭГ ХҮН

Үсэгэлдэр Улаан-Үдын хладокомбинадай хүдэлмэрилэгшэ Буян Нимаевич Шагжытаровта алтан часы бэлэг барюулагдаба. Тэрэнэйнь арада «Гал аюулһаа хёрхоор һэргылжэ, гүрэнэй зөөри абарһанай түлөө» гэһэн һиилэмэл үгэнүүд бэшээтэй.

Һүниин тэн багаар нүхэр Шагжытаров комбинадайнгаа диспетчерскэ пунктда дежурлахаяа ерэбэ. Гэнтэ утаанай үнэр гутахадал гээ. һэргылээд саашань адаглаба. Түймэр! Тэрэ бэеэрээ хүн зониие дуудажа, Буян Нимаевич гэлые доронь һүнөөһэн байна.

Ц. ГАРМАЖАПОВ,
Улаан-Үдын хладокомбинадай директор.

ТҮРҮҮШЫН ДАЛЬБАРААНУУД

Улаан-Үдын шубуунай фабрика декабриин 6—7-ной үдэрнүүдтэ 6000 үндэгэ дальбараа болгохоор инкубацида табяа һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо гурба недели үнгэрбэ ха. Түрүүшын дальбараанууд декабриин 27-до хальһаяа сүмэлэн, амитан болон мүндэлбэ. Иигэжэ дальбараа дэгжээлгэн сезоной эхин захалба гээшэ.

Дальбараа болохоор инкубацида табигдаһан үндэгэн бултадаа шубуун болон дэгжэһэнэй ушар хадаа эндэ хүдэлдэг аппаратчигууд Раиса Рафикова, Анна Васильева, Татьяна Сафронева, Мария Тогмидон гэгшэдэй шадамар бэрхэ, мэргэжэл түгэс албанһаа эшэ үндэһэтэй гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Манай корр.

ҮРГЭН ЭКРАНТАЙ ОРДОН

ХОРИ, декабриин 30. **(Телефоноор абтаба).** Манай Чисаанын совхозой нэгэдэхи отделениин Загастай тосхондо 200 хүнэй һуудалтай шэнэ клуб баригдажа, ажалшадай сүлөөтэй сагаа үнгэргэхэ, залуушуулай сэнгэхэ наадаха ордон бодхогдобо.

Клубые нээлгын баяр ёһолол мүнөөдэр үдэшэлэн үнгэргэгдэхэнь. Тэндэ отделениие эрхилэгшэ нүхэр Д. Дарижапов элидхэл хэжэ, үнгэржэ байһан жэлэйнгээ дүн согсолхо, Совет засагай 50 жэлэй ойдо дэлгэрһэн мүрысөөн тухай хөөрэхэ.

Мүнөө баригдажа дүүргэгдэһэн шэнэ ордон соомнай библиотекэ, уншалгын зал ажаллаха, үргэн экранда кино харуулагдаха юм.

Ш.-С. ГАРМАЖАПОВ,
Чисаанын совхозой парткомой секретарь.

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН 50 жэлэй хүндэлэлдэ

ЖЭШЭЭ АБАМААР

Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ «Востокэнергомонтаж» трестын Улаан-Үдын хабсаралгын участогай коллектив эршэмтэйгээр хабаадалсажа, абаһан уялгануудаа мүнөө амжалтатай һайнаар бэелүүлээ.

1966 оной түсэбөөр хараалагдаһан хабсаралга болон заһабарилгын хүдэлмэри декабриин 15-да болзорһоо урид дүүргэгдээ. Бодхоогдоһон бүхы барилгануудынь «эрхим», «һайн» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушаагдана.

Туйлагдаһан амжалтанууд юун дээрэ үндэһэлөөб гэхэдэ, хүдэлмэришэн бүхэн ажалайнгаа сагые ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхые оролдоо, коллективэйнгээ ажалай журамые шангадхаа, бүхы арга боломжонуудаа гүйсэд һайнаар ашаглахые эрмэлзээ.

Коллективэй гэшүүн бүхэн мэргэжэлээ гүнзэгыгөөр шудалха, эрдэм болбосоролоо дээшэлүүлхэ талаар яһалхан амжалтануудые туйлана. Энэ ушарые ямар баримта гэршэлнэб гэхэдэ, 1966 оной туршада 20 хүн мастернуудай һургуули дүүргээ, 49 хүн мэргэжэлээ дээшэлүүлгын һарын курсануудта һуралсажа гараа, 48 хүн хүдэлмэришэн-залуушуулай һургуулида һуралсаа. Мүнөө үедэ 7 хүн институтда, 2 хүн техникумдэ, 17 хүн хүдэлмэришэн-залуушуулай һургуулинуудта һуралсажа байна.

Участогайхид баран шахуу ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэр ажалай журам эбдэгшэдтэй шанга тэмсэл ябуулна. Гэмтэ ябадалнууд хамтын суглаанууд, ханын газетэнүүдэй хуудаһанууд дээрэ хайра гамгүйгөөр шүүмжэлэгдэнэ. Ажалһаа хулжаха, архи ууха ябадал үсөөн болонхой.

Хабсаргагшадай участогта коммунис ажалай коллектив гэһэн нэрэ зэргэ олгохо тухай зууршалга профсоюзай обкомой президиум баталан абаба. Энэ ушараар участогай коллектив урмашан зоригжожо, улам эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

П. ЗВЕРЕВ,
«Востокэнергомонтаж» трестын Улаан-Үдын хабсаралгын участогай партбюрогой секретарь.

АМЖАЛТЫН ТҮЛХЮУР

Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз мяха абаха, гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ. Хамта дээрээ 2208 центнер мяхан худалдагдаа. Энэнь нёдондонойхидо орходоо 200 центнерээр дээшэ болоно. Амжалтынь түлхюур—гахай олоор шахан таргалуулһан дээрэһээ туйлагдаа.

Колхоз 1967 ондо мяха гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб гараха январь һарада дүүргэхэ эрмэлзэлгэтэй.

К. БОБРОВ.

ЭРХИМЛЭН ШАЛГАРБА

Хандагатайн леспромхозой бага-комплексно бригадын бригадир, Загарайн аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй депутат Иван Никитович Кушнаренко ой модоной промышленностиин хүдэлмэришэдэй дунда үнинһөө хойшо суурхадаг. Энэмнай үндэр бүтээсэтэ хүдэлмэриингөө түлөө Ажалай Улаан тугай ордендо хүртэһэн.

Тэрэнэй шадамар бэрхээр хүтэлбэрилжэ байһан бригадын коллектив Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоод, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые үндэр амжалтатайгаар түгэсхэбэ. 6 мянган кубометр модо гүрэндэ түсэбһөө гадуур үгэбэ.

Туйлаһан амжалтаараа нүхэр Кушнаренкын бригада «Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай дунда эрхимлэн шалгарба.

Н. ТЮРНЕВ.

СҮҮДХЭДЭ 1032 ГРАММ

Энэ хадаа октябрь һарын хоёрдохи хахад багаар һэн. Тиихэдэ Улаан-Үдын «Коммунизм» колхозой правлени соо залуу эбэртэ малай гүүртые хэндэ даалгахаб гэһэн асуудал шиидхэгдэжэ байгаа бэлэй. Харин энэ асуудалынь тон шухала байһан юм. Юуб гэхэдэ, правлениинхид залуу малай энэ гүүртые дүршэл шадабаритай малшанда даалгажа, мяха гүрэндэ тушаалгынгаа ерэхэ жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэб болзорһоо урид дүүргэхые шэбшэжэ һуугаа бшуу. Энэ гүүртые Гэльбэрэй отделениин малшан нүхэр Гармаевта даалгаха гэжэ правлениинхид нэгэн доро шиидэһэн юм. Бимба Гармаевые дүршэл шадабаритай малшан, ажалша бэрхэ хүн гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд мэдэхэ хадаа иигэжэ шиидээ гээшэ ааб даа.

Нүхэр Гармаев 1965 ондо түрэһэн 100 буруу суглуулан, нэгэ гүүртэ эмхидхээ бэлэй. Тиихэдэ бүхы малынь хамта дээрээ 158 центнер 69 килограмм шэгнүүртэй байһан юм.

Гүүртынхид 50 үдэрэй турша соо бүхы шадабари, оролдолгоёо гаргажа ажаллаад байхадаа, дүнгүүдээ согсолон гаргажа харабад. Буруу бүхэн сүүдхэдээ 1032 грамм шэгнүүр нэмээд байшоол! Яһалхан урматай дүн.

А. НАГАСЛАЕВ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ЗУРГААДАХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ АРБАДАХИ СЕССИ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГҮРЭНЭЙ 1967 ОНОЙ БЮДЖЕТ БА 1965 ОНДО БУРЯАДАЙ АССР-эй ГҮРЭНЭЙ БЮДЖЕДЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ ТУХАЙ

БурАССР-эй Финансын министр депутат Ч. В. ЕНДОНОВОЙ элидхэлhээ

Нүхэд депутадууд! Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет 1967 ондо бэлдүүлэгдэхэ республикын гүрэнэй бюджедэй проектые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй үзэжэ, баталамжада табина. Республикын гүрэнэй бюджедэй проект хадаа РСФСР-эй Верховно Соведэй VIII сесси дээрэ баталагдаhан РСФСР-эй гүрэнэй бюджет тухай хуулитай, мүн республикын арадай ажахын түсэбэй проектэй таараалдуулан зохёогдоhон байна.

Уридшалан буридхэжэ үзэhэнэй ёhоор, республикын бюджет 1966 он дотор олзо доходойнгоо талаар 100,1 процент гүйсүүлэгдэхэ хүлеэгдэнэ. Бюджедэй дүүргэлтын үедэ мүнгэнэй нэмэлтэ арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхэ, гүрэнэй мүнгэ зөөри зүб мүртэйгөөр гаргашалха тушаа зохихо хэмжээнүүд абтаhан. Байгша ондо түсэбhөө гадуур нэмэлтэ олзын, бюджедэй мүнгэ зөөриин үлэhэнэй аша туhаар 3 миллион түхэриг үлүүтэй нэмэлтэ гаргаша хэгдэhэн.

Буряадай АССР-эй гүрэнэй бюджет

Буряадай АССР-эй гүрэнэй 1967 оной бюджет республикын арадай ажахын түсэбэй ёhоор зохёогдоhон. Арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ, хүн зоной материальна болон культурна хэмжээе дээшэлүүлхын тула мүнгэ зөөри дурсагдаhан бюджет дотор хараалагданхай.

Буряадай АССР-эй гүрэнэй 1967 оной бюджет олзо болон гаргашынгаа талаар 88 миллион 389 мянган түхэригөөр тодорхойлогдобо.

Буряадай АССР-эй гүрэнэй бюджедэй олзо доходууд

Бюджедэй олзо доходой гол хуби —65 миллион 170 мянган түхэригэй гүрэнэй, кооперативна предприятинуудай болон организацинуудай түлбэриhөө орохо юм.

1967 ондо үйлэдбэриин фондынуудые саашадань ургэдхэхэнэй, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэнэй, материальна гаргашануудые алмаhанай аша туhаар олзо доход нилээд дээшэлүүлэгдэхөөр хараалагдаба. Нютагай мэдэлэй предприятинууд болон ажахын организацинуудай олзо доходой юрэнхы хэмжээн 10 миллион 784 мянган түхэриг байха юм. Үйлэдбэрые ургэдхэхын, хүдэлмэришэдэй культурно-ажаhуудалай хэрэглэмжэе хангахын, тэдэниие материальна талаарнь урмашуулхын тула предприятинуудай мэдэлдэ орхигдохо олзо доход 6 миллион 650 мянган түхэригөөр дээшэлхэ юм.

Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа улам ехээр үйлэдбэрилхын тула нютагай промышленностиин министерство түсэбэй эд болон материалнуудые эрхим hайнаар ашаглаха хэрэгтэ ехэ үүсхэл гаргаха болоно.

Министерство болон ведомствэнүүд ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримда ороhон предприятинуудай дүй дүршэлые шэнжэлхэ, согсолхо ушартай.

Технико-экономическа дүнгүүд тушаа анхаралаа ехээр табиhан газарта үйлэдбэриин олзо доход дээгүүр байна. Жэшээнь, «Электромашина» завод урда тээнь хододоо гарза хохидолтой ородог hаа, харин 1965 ондо 420 мянган түхэригэй олзо хэhэн, байгша оной 9 hарын турша түсэбэйнгөө ёhоор 563 мянган түхэригэй олзо олхо аад, 609 мянганай олзо оруулhан. Тэрэшэлэн Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын завод, Зэдын комбинат, Баргажанай леспромхоз, Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика, гэр байра барилгын комбинат, «Теплоприбор» завод мүнгэ зөөри суглуулха түсэбөө нилээд үлүүлэн дүүргээ.

Промышленностьда болон арадай ажахын бусад hалбаринуудта үйлэдбэриин гол болон эрьесын фондынуудые hайнаар ашаглаха тушаа партиин ЦК-гай сентябриин Пленумэй шиидхэбэринүүд, табан жэлэй түсэбэй Директивэнүүд дотор ехэхэн анхарал хандуулагдаhан. Тэдэнэй үйлэдбэриин фондынуудые hайнаар ашаглаха ехэхэн арга боломжонууд бии. Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын завод, «Электромашина», «Теплоприбор» заводууд байгша оной 9 hарын турша дотор үйлэдбэриин гол фондын түхэриг бүхэндэ урда жэлэй энэ үеынхидэ али продукци гаргаа бшуу.

Эрьесын мүнгэ зөөрие хэмгадаха, зүбөөр ашаглаха шухала.

Промышленностиин 182 предприятинуудhаа 43-нинь гэхэ гү, али 24 процентнь олзо доходойнгоо түсэбые 5,6 миллион түхэригөөр дутуу гүйсүүлээ. 14 предприятинууд 2766 мянган түхэригэй гарза хохидолтой. Илангаа «Забайкаллес» комбинадай предприятинууд олзо доход абалгаа ехээр hааттуулаа.

Иимэ ябадал илангаа юун дээрэhээ тохёолдоо гэхэдэ, предприятинууд түүхэй эд, материал, электрык эрчэ хүсые гам хайрагүйгөөр гаргашална.

Гүйсэгүй муу шанартай продукци гаргадаг дээрэhээ предприятинуудай олзо доход нилээд доошолно.

1966 оной турша дотор предприятин олзо доходhоо союзна болон республиканска бюджедтэ түлэхэ түлбэриин түсэб 2300 мянган түхэригөөр, республиканска бюджедтэ — 1,5 миллион түхэриг дутуу оруулагдаhан.

1967 оной турша дотор үйлэдбэриин хүгжөөhэнэй, эд бараа ехээр гаргадаг болоhоной эсэстэ 126 миллион 229 мянган түхэригэй эрьесэhээ оролго али налог суглуулагдаха гэхэ гү, али энэнь байгша оной түсэбтэ орходоо 4,3 процентээр ехэ болохо юм.

Эд бараанай эрьесын талаар байгша оной 11 hарынгаа түсэбые гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай предприятинууд 100,8 процентээр гүйсүүлээ. Республика дотор бүхы дээрээ эд бараанай эрьесэ нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 7 процентээр дээшэлээ. Гэбэшье Баргажанай, Бэшүүрэй, Баунтын, Яруунын, Загарайн, Кабанскын, Ахын болон Хойто-Байгалай райпотребсоюзууд эд бараанайнгаа эрьесын түсэбые дүүргэжэ шадаагүй. Энэ юун дээрэhээ тохёолдооб гэхэдэ, худалдаа наймаанай эмхинүүд промышленна болон эдеэ хоолой эд бараа муугаар наймаална, хүн зоной эрилтые анхаралдаа гүйсэд абалагүй.

Хилээмэ баридаг зарим предприятинууд талха гурилаар хэды hайнаар хангагдабашье, эдеэ хоолой олон янзын зүйлнүүдые худалданагүй.

hүнэй промышленностиин предприятинууд сагаан эдеэ үшөөл дутамагаар гаргана, хүн зоной эрилтые хүсэдөөр хангананагүй.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хэдэн магазинуудые шалгахада, 10-hаа 75 янзын хүрэтэр эд бараанууд огто үгы байшоо.

Худалдаа наймаанай эмхинүүд магазинуудые, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые, мүн жэжэ наймаанай газарнуудые олошоруулхын, үргэдхэхын тула банкhаа абтадаг урьhаламжын мүнгэ зөөриие дутамагаар хэрэглэнэ. Олохон магазинууд гэр байра муутай. Эдеэ хоолой диилэнхи олон магазинуудта холодильнигууд, леднигүүд үгы.

1967 ондо бюджедтэ гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанhаа 2044 мянган түхэриг орохо юм.

Бии байгаа дутагдалнуудаа усадхаха, хүн зоной эрилтые hайнаар хангаха тушаа худалдаа наймаанай министерство, Буркоопсоюзай правлени харьяата эмхинүүдэйнгээ хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ, бюджедтэ орохо түлбэриие саг болзор соонь дүүргүүлхэ ушартай.

1967 оной турша дотор хүн зонhоо 30 миллион 221 мянган түхэригэй алба налог орохо юм. Эндэ хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлhэнэй жаса гол анхаралда абтана.

Республикын бюджедэй олзо доходойнь хубида 636 мянган түхэригэй страховой түлбэри оруулагдаха. Тиихэдээ республика дотор гүрэнэй страховани саашадаа хүгжөөгдэхөөр хараалагдана. 1967 ондо гүрэнэй бүхы страхованиhаа 2 миллион 882 мянган түхэриг оршо болохо юм. Уридшалан буридхэжэ үзэhэнэй ёhоор мүнөө жэлдэ гүрэнэй страхованиин түсэб 106 процент дүүргэгдэхэ.

Гэбэшье зарим аймагуудта страховани багаар хэгдэнэ.

Госстрахай инспекциин ажал хүдэлмэри тушаа нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд, республикын гүрэнэй страхованиин управлени анхаралаа ехээр хандуулха ушартай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй сессиин зал соо. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Буряадай АССР-эй гүрэнэй бюджедэй гаргашанууд

Буряадай АССР-эй гүрэнэй бюджедэй гаргашанууд 1967 ондо 88 миллион 389 мянган түхэриг болохо юм. Урда жэлнүүдэйхидэл адляар энээнэй ехэнхи хубинь арадай ажахые хүгжөөхэ, социально-культурна хэмжээнүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаха.

Арадай ажахыда мүнгэ hомололго

Арадай ажахые хүгжөөлгэдэ бюджедhээ 17 миллион 324 мянган түхэриг гаргашалагдаха. Мүн энэ хэрэгтэ предприяти, организацинуудай доторойнь арга нөөсэлгэhөө 11 миллион 27 мянган түхэриг hомологдохо.

Табан жэлэй түсэбэй Директивэнүүд дотор хараалагдаhанай ёhоор хүн зоной коммунальна болон ажаhуудалай хэрэглэмжэнүүд саашадаа бүри hайнаар хангагдаха юм. Гэбэшье олохон предприятинууд илангаяа хүдөө нютагуудта түсэб даалгабариияа дүүргэнэгүй. Хэдэ хэдэн комбинадууд мүнгэ зөөри нөөсэлхэ түсэбөө, мүн ажал хүдэлмэриин үнэ сэн доошолуулха даалгабариияа дүүргэнэгүй. Бэшүүрэй, Баргажанай, Баунтын, Бабушкинай, Яруунын болон Хориин комбинадууд олзо багтайгаар хүдэлнэ.

Гэр байрын-коммунальна ажахыда 1967 ондо 11 миллион 81 мянган түхэриг, тэрэ тоодо бюджедhээ 10 миллион 655 мянган түхэриг hомологдохо юм.

Гэр байра барилгада бюджедhээ 5 миллион 308 мянган түхэриг, нютагай Соведүүдэй мэдэлэй гэр байрануудые капитальнаар заhабарилгада 1 миллион 168 мянган түхэриг, город, хүдэлмэришэдэй тосхон болон аймагай түбүүдые болбосон түхэлтэй болголгодо 1 миллион 990 мянган түхэриг гаргашалхаар хараалагдана.

1967 ондо харгы замуудые ашаглалгада бюджедhээ 605 мянган түхэриг үгтэхэ.

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ зуураа, хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашаданьнарижуулхын тула республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд нилээд ехэ ажал ябуулаа. Валовой болон товарна продукциин хэмжээн горитойгоор ургаа, хүдөө ажахын продукт гүрэндэ тушаалга дээшэлээ.

Саашадаа хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөхын тула 1967 ондо республикын бюджедhээ 3 миллион 622 мянган түхэриг гаргашалагдаха. Энэнь байгша онойхиhоо 13 процентээр ехэ. Мүн совхозуудые хүгжөөхын тула ехэ мүнгэн hомологдохо.

Гэбэшье колхоз, совхозуудай үйлэдбэриие эмхидхэлгэдэ олохон дутагдалнууд үзэгдэнэ. Арга боломжонууд хүсэдөөр ашаглагданагүй.

Малай гарзалhан дээрэhээ 1965 ондо республикын совхозуудта 2 миллион түхэригэй гарза хохидол ушаруулагдабал, энэнь байгша оной 9 hарын турша дотор 1982 мянган түхэригэй хэмжээндэ хүрөө.

Техникэ, машинануудые хадагалха, ашаглаха талаар ехэхэн дутагдалнуудые арадай хиналтын органууд элирүүлээ. Колхоз, совхозуудай олохон хүтэлбэрилэгшэд ямаршье бодомжогүйгөөр хүдөө ажахын техникэ худалдажа абадаг. Тиигэhэнэй эсэстэ ажахыдаа болон гүрэндэ ехэ хохидол ушаруулагдана.

Республикын колхозуудай мүнгэн олзо 9 hарын турша дотор нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 2,9 миллион түхэригөөр дээшэлээ. Колхозуудта урьhаламжын мүнгэн ехээр үгтэдэг болоо. Энэ 11 hарын турша дотор республикын колхозуудта капитальна барилга хэхын, гол зэмсэг хэрэгсэлнүүдые худалдажа абахын тула банкhаа 5 миллион 860 мянган түхэриг удаан сагаар урьhалагдаа.

Гүрэнэй туhаламжаар олохон колхозуудай ажахы нилээд бэхижэжэ, олзотой болоо.

1967 ондо уhанай ажахые ургэдхэлгэдэ бюджедhээ 1 миллион 262 мянган түхэриг hомологдохо. Гадна уhалууриин системэнүүдые барилгада РСФСР-эй бюджедhээ 790 мянган түхэриг гаргашалагдаха.

Ерэхэ ондо хүдөө ажахыда машина, трактор, автомобиль, утэгжүүлгэ, ядохимикат улам ехээр үгтэхэ.

1967 ондо гүрэнэй бюджедhээ, мүн ажахын эмхинүүдэй доторойнь арга боломжоhоо капитальна hомололго ургэдхэгдэхэ. Гансахан гэр байра барилгада гүрэнэй капитальна hомололго 5,5 миллион түхэриг болохо юм.

Хараалагдаhан мүнгэ зөөриие гамтай зохидоор гаргашалха хэрэгтэ Стройбанкын болон Госбанкын хүдэлмэрилэгшэд онсо үүргэ дүүргэхэ.

Социально-культурна хэмжээнүүдэй гаргашанууд

Нүхэд депутадууд,—гэжэ элидхэлшэ үргэлжэлүүлнэ. — Социалис экономикые саашадань хүгжөөhэнэй аша туhаар ажалшадай материальна болон оюун бодолой эрилтые улам гүйсэдөөр хангахын тула таатай зохид эрхэ байдал олгогдоно.

1967 ондо социально-культурна хэмжээнүүдые бэелүүлгэдэ республикын бюджедhээ 67 миллион 45 мянган түхэриг гаргашалагдаха гэхэ гү, али энэнь бюджедэй бүхы гаргашын 75,8 процентнь болохо юм.

Энэ хэрэгтэ байгша онойхидо орходоо ерэхэ жэлдэ 3 миллион 817 мянган түхэриг hомологдохо.

Соёл культурын, хэблэлэй болон искусствын эмхи зургаануудые тэдхэхын тула бюджедhээ 4 миллион 526 мянган түхэриг гаргашалагдаха.

Элүүрые хамгаалга улам саашадаа хүгжөөгдэхэ. 1967 оной эсэс багта медицинын эмхи зургаануудта 14200 мэргэжэлтэд хүдэлхэ. Элүүрые хамгаалгада 22 миллион 614 мянган түхэриг hомологдохо гэхэ гү, али энэнь байгша онойхиhоо 950 мянган түхэригөөр ехэ байха юм.

hургуулинуудые, больницануудые, клуб, библиотекэ болон бусад эмхинүүдые барилгада республикын бюджедhээ 2 миллион түхэриг гаргашалагдаха.

Социальна тэдхэмжэ хангаха хэрэгтэ 1 миллион 408 мянган түхэриг хараалагдана.

Пенси болон бусад тэдхэлгэнүүдые түлэлгэдэ 1967 ондо 3 миллион 300 мянган түхэриг hомологдохо.

Захиргаанай эмхинүүдэй гаргаша

1967 ондо гүрэнэй захиргаанай органуудай тэдхэмжэдэ 3157 мянган түхэриг hомологдохонь. Энэ хадаа 1966 оной хэмжээнhээ хубилаагүй.

Гэбэшье зарим эмхи зургаануудта үлүү олон хүнүүдые хүдэлгэхэ баримтанууд үзэгдэнэ. Жэшээнь, «Забайкаллес» комбинадай захиргаанай газарта хүдэлоошэдэй тоо 1966 ондо 5,3 процентээр олошороо. Энэнь 1960 онойхидо орходоо 10 процент дээгүүр болоно.

Саашадаа министерство, ведомство, нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд, предприятинуудай, ажахын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд албан захиргаанай аппарадай ажал хүдэлмэриие нарижуулха, хүнүүдэй тоо шадаал hаа үсөөлхэ тушаа бодомжолхо зэргэтэй.

Аймагуудай болон Улаан-Үдэ хотын бюджедүүд

Ерэхэ жэлдэ аймагуудай болон Улаан-Үдэ хотын экономико, культура улам дээшэлхэ. Эдэнэй бюджедүүд улам бэхижэхэ. Тэрээнэй аша туhаар ажахын, социально-культурна эмхи зургаануудай хэрэгсэлдэ, ажалшадай эрилтые хангалгада мүнгэ зөөри улам ехээр гаргашалагдаха.

Нютагай бюджедүүдэй юрэнхы хэмжээн ерэхэ жэлдэ 70204 мянган түхэриг болохо гэхэ гү, али 7,8 процентээр дээшэлхэ юм. Бүхы республикын бюджет дотор аймагууд болон Улаан-Үдэ хотын бюджедүүд 79,4 процентыень эзэлхэ.

Гүрэнэй налог болон олзо доходhоо нютагай бюджедүүдэй олзо доходуудта 39 миллион 666 мянган түхэриг орохо. Энэнь нютагай бюджедүүдэй бүхы олзо доходуудай 67,4 процентнь болоно.

Нютагай Соведүүдэй предприяти, организацинуудай олзо доходhоо 2 миллион 696 мянган түхэриг орохо.

Байгша ондо городой, аймагуудай, сельскэ болон поселково Соведүүдэй бюджет сум гүйсүүлэгдээ.

Гэбэшье зарим аймагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд, финансова органууд бюджедээ зарим талаарнь муугаар бэелүүлээ. Энэ талаар Кабанскын, Хяагтын гүйсэдкомууд илангаяа ехэ дутагдал гаргаа.

Аймагуудай болон Улаан-Үдэ хотын бюджедүүдэй ёhоор районно промышленность, гэр байрын-коммунальна ажахые саашадань хүгжөөлгэдэ 9 миллион 940 мянган түхэриг гаргашалагдаха.

Нютагай бюджедүүдэй мүнгэ зөөриин 80 процентнь социально-культурна хэмжээнүүдые бэелүүлгэдэ hомологдохо.

Гэбэшье шалгалтын тодоруулhанай ёhоор, бюджедэй мүнгэ зөөри зарим ушарта ёhо бусаар гаргашалагдана.

Тэрэшэлэн финансова, банковска хүдэлмэрилэгшэд экономическа, хиналтын хүдэлмэри hайжаруулха арга боломжоёо ашаглаха хэрэгтэ предприятинуудта туhалха уялгатай.

Буряадай АССР-эй гүрэнэй бюджет 1965 ондо олзо доходойнгоо талаар 86 миллион 763 мянган түхэригөөр гэхэ гү, али 102,2 процентээр, гаргашынгаа талаар 84 миллион 491 мянган түхэригөөр гэхэ гү, али 99,5 процентээр гүйсүүлэгдэhэн. Иигэхэлээрээ олзо доходой хэмжээн гаргашадаа орходоо 2272 мянган түхэригөөр дээшээ байна.

Буряадай АССР-эй гүрэнэй ерэхэ жэлэй бюджедые болон арадай ажахын түсэбые дүүргэлгэ республикын экономико, культурые дам саашадань хүгжөөхэhөө гадна, ажалшадай ажана тэниглэн байдалые улам hайжаруулха ябадал хангаха юм гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглэбэ.

1967 ОНДО БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ПРОЕКТ ТУХАЙ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

Ерэхэ жэлдэ харгы барилгада 4,96 миллион түхэриг гаргашалагдаха. Тиихэдээ 147 километр утатай харгы капитальнаар заhабарилагдаха. Эрхүү, Зэдэ мүрэнүүд дээгүүр хүүргэнүүд баригдажа эхилхэ.

Хэлхээ холбооной талаар—стационарна 9, нүүдэл 2 отделенинүүд нээгдэхэ. Телефоной болон радиогой түхеэрэлгэ тодхолгодо 250 мянга гаран түхэриг hомологдохо.

Удаань нүхэр Лысов капитальна барилга тушаа тогтобо. Түсэбэй проектын ёhоор капитальна hомололго 29,2 процентээр дээшэлхэ. Нютагай ажахые хүгжөөлгэдэ капитальна hомололго 35,6 процентээр ургаха гэхэ гү, али энэнь 22,7 миллион түхэригэй болоhон юм. Предприятинууд ургэдхэгдэхэ, ой модоной, модо болбосоруулгын болон бусад предприятинууд шэнээр баригдахаhаа гадна, 160 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байранууд бодхоогдохо. hургуули, клубууд, элүүрые хамгаалгын, коммунальна ажахын байранууд олооро ашаглалгада үгтэхэ. Барилгын тус программые бэелүүлхын тула горитойхон бэлэдхэл хэрэгтэй.

Үйлэдбэриин хүсэнүүдые удаанаар хүгжөөhэнэй, мүнгэ зөөриеэ бутаруулhанай эсэстэ олохон барилганууд саг болзор соогоо ашаглалгада үгтэнэгүй.

Нүхэд депутадууд,— гэжэ элидхэлшэ үргэлжэлүүлнэ,—1967 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбэй проектын ёhоор хүн зоной ажана байдал улам hайжаруулха, культурна хэмжээ саашадань дээшэлүүлхэ тушаа онсо анхарал хандуулагдана.

hургуулинуудай, багашуулай эмхинүүдэй тоо улам олошорхо. Юрэнхы hургуулинуудта үхибүүдэй тоо 9,9 мянган хүнөөр олошорхо, бүхы дээрээ 210 мянган хүн болохо.

Мүнөө үедэ манай республика дотор 600 гаран клубууд, 5 миллион номой жасатай 400 гаран библиотекэнүүд хүдэлнэ, хэдэн шэнэ кинотеатрнууд нээгдээ. Киногой эмхинүүдтэ шэнэ түхеэрэлгын 120 гаран комплектнүүд барюулагдаа. Гэбэшье кино харуулгын түсэб үшөөл дүүргэгдэнэгүй. Культурно-гэгээрэлэй олохон эмхи зургаануудай ажал хүдэлмэри мүнөөнэй эрилтэhээ хожомдоно.

1967 ондо хүдөөгэй 6 клуб, 33 библиотекэ шэнээр нээгдэхэ, телевизорэй болон радиогой точконууд 7,5 мянгаар олошорхо, газетэнүүдэй жэлэй тираж 1,2 миллионоор дээшэлхэ, кукольна театр хүдэлжэ эхилхэ.

Ерэхэ жэлдэ дурсагдаhан эмхинүүд удха түгэлдэроор хүдэлхэ ушартай.

Республикын ажалшадай элүүрые хамгаалга, социальна тэдхэмжэ саашадаа улам hайжарха, больницануудай тоо олошорхо. Посольско хүүгэдэй психиатрическа больница, Татауровска болон Ёнхорой участково больницанууд ашаглалгада үгтэхэ. Улаан-Үдэ хотын Октябрьска райондо 100 хүнэй hууритай нарайлалгын гэр баригдаха. Хориин аймагта 125 хүнэй hууритай больница хүдэлхэ. Хяагтын аймагай больницые бодхоолго эхилхэ. Республикада 100 врачнууд хүдэлхөөр ерэхэ.

Ажалшадай, пионернүүдэй болон hурагшадай амаралтые hайжаруулха, физическэ культура болон спорт хүгжөөхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри хэгдэхэ.

Хараалагдаhан бүхы хэмжээнүүдые бэелүүлгэ республикын хабзата эмхи зургаануудай, мүн нютагай Соведүүдэй ажал хүдэлмэриhөө нилээд дулдыдаха.

Республика дотор хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжые hайжаруулха талаар горитойхон хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ. 1966 ондо ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангахын тула 740 мянган түхэриг гаргашалагдахань. Энэ жэлдэ 9 комбинадууд баригдаа, ажаhуудалай эрилтэ хангаха хүдэлмэри олон янзын болоо.

Гэбэшье ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгада олохон дутагдалнууд бии. Хубсаhа, гутал оёхо, сэбэрлэхэ, гэр доторой эд бараа заhабарилха түсэб хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдээ. Зарим захилнууд шанар муутайгаар дүүргэгдэнэ. Мэргэжэлтэд олоор дутана.

1967 оной түсэбэй ёhоор хүн зоной эрилтые улам hайнаар хангахын тула, ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангаха эмхинүүдые оньhожоруулха талаар ехэхэн хэмжээнүүд хараалагдаба. Тэдэнэй материальна түхеэрэлгые хүгжөөлгэдэ гүрэнэй капитальна hомололго 507 мянган түхэригөөр тодорхойлогдобо. Шэнэ 8 комбинадууд баригдаха. Ажаhуудалай хэрэглэмжэ юрэнхы дээрээ хангалгын хэмжээ 25,7 процентээр, тэрэ тоодо хүдөө нютагуудта 31,2 процентээр нэмэхэ. Мэргэжэлтэдые бэлэдхэхын тула hуралсалай комбинат байгуулагдаха.

Түсэбэй ёhоор саашадаа коммунальна ажахы хүгжөөгдэхэ.

Закаменск городто оньhожоруулагдамал томо прачечна баригдажа дүүргэгдэхэ. Мухар-Шэбэр, Бэшүүр тосхонуудта банинуудые, Хэрэн, Турунтай hууринуудта гостиницануудые барилга үргэлжэлүүлэгдэхэ.

Республика дотор гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай эд бараанай эрьесэ нилээд дээшэлээ. Тэрээнэй хэмжээн 23,3 миллион түхэриг гэхэ гү, али 6,6 процентээр нэмэhэн. Эдеэ хоол, эд бараануудые наймаалга hайжараа. 1966 ондо жэлэй жэшээгээр мяха наймаалга 28 процентээр, шэнэ hү—9,3 процентээр, саахар—15 процентээр, загаhа наймаалга—15 процентээр дээшэлhэн байна. Тэрэшэлэн гутал, телевизор, угаалгын машина болон бусад эд бараан ехээр наймаалагдаха юм.

Гэбэшье үрэ жэмэс, овощ, үбэлэй хубсаhа, арhан гутал, мебель, үхибүүдэй эд бараа наймаалга дээрэ ехэхэн дутагдалнууд үзэгдэнэ. Эндэ худалдаа наймаанай оптово баазанууд, үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргадаг үйлэдбэринүүд ехэ зэмэтэй.

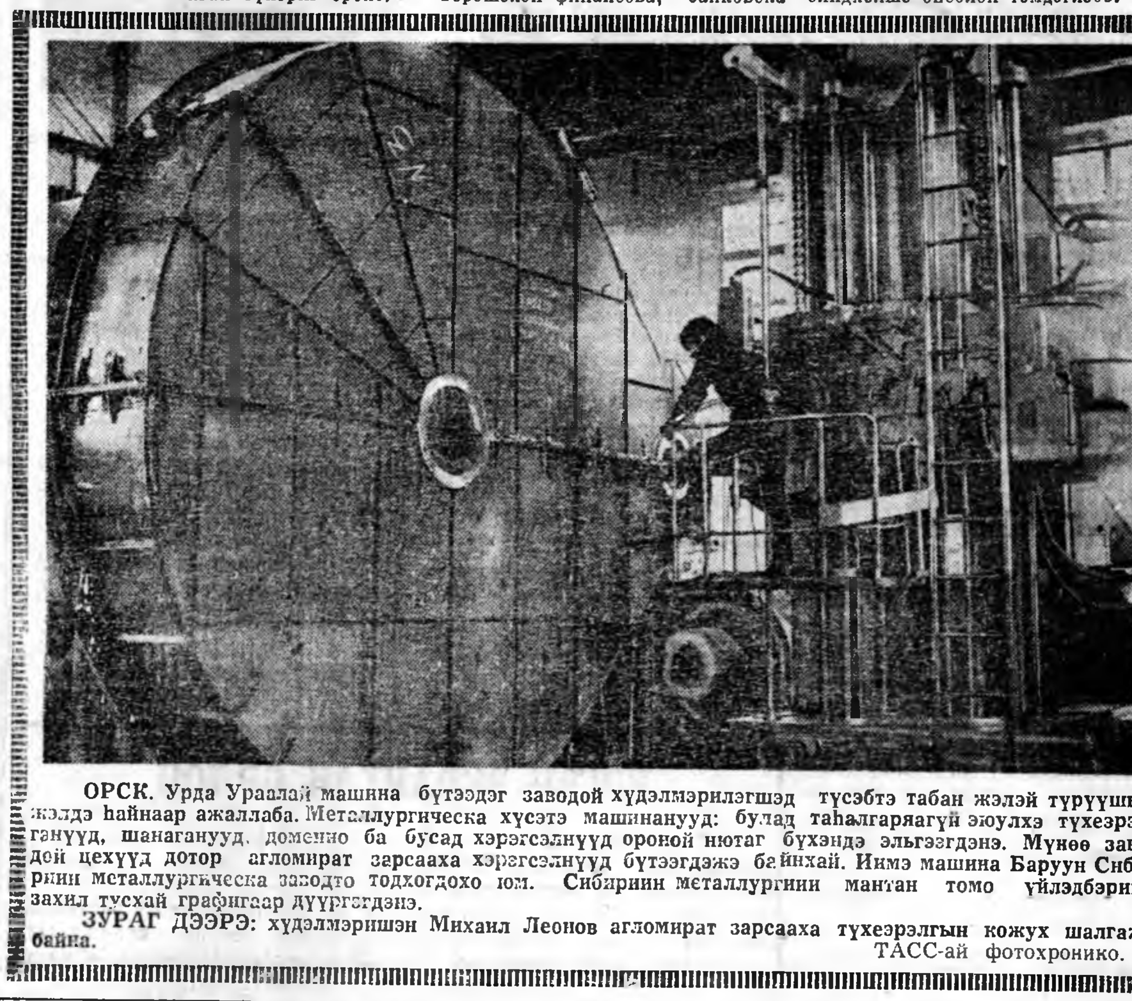
Худалдаа наймаа ургэдхэхэ хэрэгтэ нютагай арга боломжонууд, илангаяа байгаалиин баялигууд үшөөл дутамагаар ашаглагдана.

Худалдаа наймаанай культурые дээшэлүүлхэ талаар саашадаа ехэхэн хүдэлмэри хэгдэхэ байна. Тиихэ зуураа холын газарта ажаhуудаг малшад, механизаторнууд тушаа онсо анхарал хандуулагдаха.

1967 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбэй проектын гол шэнжэ түхэл иимэрхүү.

Нүхэд депутадууд! Дурсагдаhан хараа бодолнууд дээрэhээ хаража үзэхэдэ, табан жэлэй хоёрдохи жэлэй турша дотор ехэхэн ажал хүдэлмэри хэгдэхэ болоно,—гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. — Энэ хараалhанаа амжалта түгэсөөр бэелүүлхын тула предприяти, эмхи бүхэнэй урда тодо hонор зорилго табигдаха ёhотой. Тиимын тула Министрнүүдэй Соведэй, районно болон городской Соведүүдэй гүйсэдкомуудай, министерство болон ведомствэнүүдэй үүргэ, харюусалгые улам дээшэлүүлхэ болонобди.

Табан жэлэй хоёрдохи жэлэй зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула социалис мүрысөө ургэдхэн, ажахы болон культураяа хүгжөөлгэдэ республикын ажалшадай шэнэ илалтануудые түйлаха, Совет засагай тогтоhоор 50 жэлэй—бүгэдэ ниитын алдарта hайндэрые ажалай шэнэ амжалтануудаар тэмдэглэн угтаха байhаниинь дамжаггүй.

ОРСК. Урда Ураалай машина бүтээдэг заводой хүдэлмэрилэгшэд түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ hайнаар ажаллаба. Металлургическа хүсэтэ машинанууд: булад таhалгаряагүй эюулхэ түхеэрэлгэнүүд, шанаганууд, доменно ба бусад хэрэгсэлнүүд ороной нютаг бүхэндэ эльгээгдэнэ. Мүнөө заводой цехүүд дотор агломират зарсааха хэрэгсэлнүүд бүтээгдэжэ байнхай. Иимэ машина Баруун Сибиринн металлургическа заводто тодхогдохо юм. Сибириин металлургиин мантан томо үйлэдбэриин захил түсхай графигаар дүүргэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүдэлмэришэн Михаил Леонов агломират зарсааха түхеэрэлгын кожух шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭЛИДХЭЛНҮҮД ТУШАА ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭ

Депутат **П. Э. Ренчинов** (Хориин һунгуулиин округ) ендэртэ түрүүлэн гараба. Түнхэнэй аймагай ажалшадай энэ жэлдэ туйлаһан ажахын, соёл культурын амжалтанууд тухай тоггохо зуураа, аймагай промышленна болон хүдөө ажахын продукци гаргаха түсэбөө болзорһоонь урид үлүүгээр дүүргэһэн тухай хэлэбэ.

Тус аймаг гоё һайхан байгаалитай, аршаан булагуудаар элбэг. Эндэ бүри 30 мянга шахуу хүн ондоо тээһээ ерэжэ амардаг, бэеэ эмшэлүүлдэг байна. Теэд аймагай нимэ тусгаар байдалые хараада абажа, эндэ амаргашадые һайнаар хангаха арга нүхэсэл бии болгохонь шухала. Аршаан курортын гэр байрануудынь хуушан. Эдэниие һэльбэн, шэнээр бариха хэрэгтэй. Гэбэшье Элүүрые хамгаалха, Культурын, Коммунальна ажахын министерствэнүүд энээниие анхаралдаа абанагүй.

Коммунальна ажахын министерствын дэргэдэ барилгын трест байгуулха тухай гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин дурадхал тон һайшаалтай. Мүн манай аймагта барилгын эмхи байгуулжа, тэрээниие машинаар хангаха шухала.

Депутат **А. Ф. Ваганов** (Захааминай һунгуулиин округ).

— Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые Захааминай аймагай промышленна предприятинуудай коллективүүд амжалтатайгаар дүүргэбэ. Жэлэй дүүрэтэр эдэ коллективүүд 300 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур бүтээн гаргахань. Мүн хүдөө ажахын ажалшад баһал нилээд амжалтатай. Малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ түсэбөө колхозууднай дүүргэв.

Саашань депутат Ваганов аймаг доторoo элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай кадрнуудаар дутагдалтай байһан тухай тэмдэглэнэ.

Совет засагай 50 жэлэй ойе ажал хүдэлмэриин амжалтаар угтаха гэһэн уялгануудые Захааминай аймагай ажалшад абаһхай. Эдэ уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ шадаха байха гэжэ депутат А. Ф. Ваганов республикын Верховно Соведэй сессиин депутадуудые найдуулба.

— Республикымнай элүүрые хамгаалха эмхи зургаанууд 1966 ондо больницын оро олошоруулха түсэбөө сүм дүүргэбэ,—гэжэ республикын Элүүрые хамгаалгын министр **Л. Д. Мадыева** өөрынгөө үгэ эхилнэ. —Байгша ондо больницануудта 350 хүнэй һууритай байра нэмээгдэбэ. Эмнэлгын зургаанудай барилгада үгтэһэн 800 мянган түхэриг бүрин ашаглагдаа. Гэбэшье барилганууд һайнаар хэгдэнэ гэхын аргагүй. Жэшээнь, Хориин больницые барилга 1961 онһоо эхилһэн аад, мүнөө хүрэтэр унжагайрна.

Республикын колхоз, совхозуудай болон леспромхозуудай хүсөөр байгша ондо нилээд олон больницанууд, эмнэлгын зургаанууд баригдаба. Саашань медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй дутамаг тухай нүхэр Мадыева тэмдэглэбэ. Хүдөө нютагуудта хүдэлхөөр эльгээгдэһэн мэргэжэлтэдтэ ажаһуудалай һайн эрхэ байдал олгогдоногүй гэбэ.

Улаан-Үдын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **А. К. Чебунин** аймагайнгаа промышленность болон хүдөө ажахын хүгжэлтэ тухай хэлэбэ.

Аймагай хүн зоной ажаһуудалые хангаха талаар нилээд ажал ябуулагдаа. Тарбагатайн промышленна комбинат хубсаһа оёхо, заһабарилха талаар ажалаа нилээд һайжаруулаа. Сотниковой ажаһуудалай комбинат хүндэ байдалтай.

Депутат **М. М. Хабалов** (Тамирай һунгуулиин округ) 1966 ондо республика дотор худалдаа наймаан нилээд хүгжэбэ гэжэ тэмдэглэнэ.

Байгша ондо республикымнай гүрэнэй болон кооперативна наймаан 6,6 процентээр дээшэлжэ, 373 миллион түхэригтэ хүргэгдөө гэхэ гү, нёдондо жэлэйхиһээ 23 миллион үлүүтэй түхэригэй ехэ бараан наймаалагдаа. Хото, хүдөөгэй хүн зоной ажабайдалай хэмжээн дээшэлжэ, тэдэнэр эд бараанай болон эдеэ хоолой зүйлые ехээр худалдан абадаг болоо. Мүнөө һү, тоһон, саахар, макарон, крупа, элдэб консервэ болон эдеэ хоолой, промышленна эд бараан урда жэлнүүдэйхиһээ һураггүй ехээр наймаалагдана.

Һайнаар хүдэлдэг худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой предприятинууд олон.

Байгша ондо хото, хүдөө нютагуудаар эрхим һайн түхеэрэлгэтэй 30 шэнэ магазин, 10 гаран ниитын эдеэ хоолой предприятинууд шэнээр нээгдээ. Олон магазинууд болон столовонууд шэнэ түхеэрэлгээр хангагдаа, үргэдхэгдөө. Худалдаа наймаанай ажалда түрүү дүй дүршэлнүүд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Гэбэшье манайда үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон. Гүрэнэй болон кооперацийн худалдаа наймаанай эмхинүүд хүн зоной мүнөө үеын эрилтые гүйсэд һайнаар хангана гэжэ хэлэхын аргагүй.

Промышленна предприятинууд манай эрилтые гүйсэд һайнаар хангана гүй. Серовой нэрэмжэтэ мебельнэ фабрика, модо болбосоруулха комбинат, Сэлэнгын модоной бааза болон бусад предприятинууд һайн шанартай мебель, илангаяа хүүгэдэй саад, яслинуудай түхеэрэлгые тон дутагдалтайгаар гаргана, манай захилые дүүргэнэгүй.

Барилгын эмхинүүд худалдаа наймаанай барилгануудые саг болзортонь бодхоногүй. Мүн машина транспортын дутамаг дээрэһээ бараа зөөлгэ ахирдана.

Худалдаанай министерствын мэдэлдэ нэгэ АТХ шэлжүүлжэ үгэхыень Министрнүүдэй Совет болон партиин обкомые гуйха байнабди.

— Би Верховно Соведэй элүүрые хамгаалгын болон социальна тэдхэмжын талаар саг үргэлжын комиссиин гэшүүн байһан тулада адэл асуудал дээрэ тогтожо үгэ хэлэхэ байнаб,— гэжэ депутат **А. В. Грехнева** (Паровоз бүтээлгын һунгуулиин округ) эхилбэ.

Республика дотор эмнэлгын зургаануудые барилгада гүрэнэй бюджедһээ 867 мянган түхэриг табигдаха. Энэ зөөреэр олон больницанууд баригдаха, хуушаниинь һэльбэгдэн үргэдхэгдэхэ.

Колхоз, совхозуудай болон промышленна предприятинуудай зөөреэр эмнэлгын зургаанууд, илангаяа фельдшерско-акушерскэ пунктнууд үсөөн баригдана.

Хүүгэдэй сагаан эдеэнэй кухни байгуулха хэмжээнүүдые Баргажанай, Хориин, Кабанскын, Сэлэнгын, Загарайн аймагууд бэелүүлээгүй. Тиимэһээ һула бэетэй үхибүүдтэ түлбэригүйгөөр сагаан эдеэ үгэхын тула һомологдоһон мүнгэн ашаглагдабагүй. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, Соведүүд энээн тушаа анхарал оролдолгоо гаргаха ёһотой.

Депутат **А. П. Кудряшов** (Доодо-Элхиин һунгуулиин округ) өөрынгөө үгэ дотор Загарайн аймагай ажалшадай 1966 ондо туйлаһан ажалай амжалтанууд тухай тогтохотойгоо хамта, 1967 ондо бэелүүлхэ зорилгонуудые тодорхойлоо.

Депутат нүхэр **Пивоваров** (Элхиин һунгуулиин округ) республикын промышленностиин амжалта дүнгүүд, дутагдалнууд тухай тодорхойгоор хөөрэбэ.

Байгша оной 11 һарын дүнгүүд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, республика дотор промышленна үйлэдбэриин хэлбэришэгүйгөөр ургажа байһаниинь тодорно.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй шэнэ министерство, управленинүүдые бии болгоһонһоо нютагай промышленностиин хүтэлбэри элитэ һайжараа. Тус промышленностьмнай байгша оной 11 һара соо валовой продукци гаргаха түсэбөө 102 процент дүүргээ.

Гэбэшье дутуу дунданууд бии. Зарим предприятинууд валовой продукци гаргаха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Эндэ хүн зоной ажаһуудалай хэрэгләмжые хангаха министерствын, түлишын промышленностиин управлениин олохон предприятинууд ороно. Үгтэһэн номенклатурын түсэб тон хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Нютагай промышленностиин министерство болон управленинүүдэй предприятинууд олон түхэригэй үрэ жэмэсэй консервэ, оёмол хубсаһа, һэеы гутал гэхэ мэтые дутамагаар үгөө. Үйлэдбэрилэгдэдэг эд бараан олон янзын бэшэ. Кирзовэ сабхи, арһан гутал, дугааг, сонхын замазка, барилгын хадааһан гэхэ мэтэ гаргагдахаяа болишоо.

Нютагай түүхэй эд болон материалаар үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүд дутамагаар үйлэдбэрилэгдэнэ.

Гаргагдаһан продукциин шанар бирагүй.

Шэнэ жэлдэ горитойхон зорилгонуудые шиидхэхэбди. Мүнөө үедэ ехэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдана гээшэ ааб даа. Дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудшье абтана. Энээнтэй дашарамдуулан, манай республикын арадай ажахые хүгжөөлгэдэ горитойхон хубилалта болохоор хүлеэгдэнэ. Промышленностьмнай валовой продукци гаргалгаяа 7,3 процентээр ехэдхэхэ, ажалай бүтээсэ 3,7 процентээр ургуулха. Тиихэдээ үргэн хэрэглэлэй эд бараанай шанарые һайжаруулха, тэдэниие олон янзын болгохо тушаа онсо анхарал хандуулха.

1967 оной түсэбые бэелүүлхэ талаар январиин түрүүшын декадаһаа хожомдуулангүй бүхы министерство, управленинүүдтэ тусхай хэмжээнүүдые хараалха ушартайбди. Тэрэшэлэн промышленна предприятинуудай, хүн зоной ажаһуудалай хэрэгсэл хангаха эмхинүүдэй ажал хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа городской, аймагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд тусхай зүбшэжэ, ерэхэ жэлэйнгээ түсэбые дүүргүүлхэ ябадал хангаха ушартай.

Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр **Именохоев** үгэ хэлэхэдээ, худалдаа наймаан тушаа гол анхаралаа хандуулба.

Байгша оной 11 һарын турша дотор нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 7224 мянган түхэригэй эд бараан ехээр худалдагдаа. 1965 оной жэшээгээр эдеэ хоолшье элбэгээр наймаалагдаа. Жэшээнь, мяхан нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 170 процент элбэгжэһэн байна. Нооһон бүд, нэхэмэл хубсаһан, арһан гутал, электротовар, мотоцикл, велосипед, спортивна, радиогой болон бусад бараануудые хүн зон олоор абаа.

Эдеэ хоол, түүхэй эд бэлэдхэхэ түсэбнай бүхы дээрээ үлүүлэн дүүргэгдэв.

Худалдаа наймаанай үргэдхэхэ тудам материально-техническэ баазаяа бэхижүүлхэ болонобди. Магазин, столовонуудһаа гадна, хилээмэ баридаг, овогт хадагалдаг, арһа шанаржуулдаг пунктнуудые барижа байнабди.

Гэбэшье энэ талаар колхоз болон совхозуудай зүгһөө үшөөл эдэбхитэй туһаламжа үзүүлэгдэнэгүй.

Худалдаа наймаан дээрэмнай горитойхон дутагдалнууд бии. Үдэр бүриин хэрэгсэлэй эд бараанууд магазинуудта таһалдашана. Хүн зониие хангаха культурамнай үшөөл доодо хэмжээндэ байна. Хилээмэн шанар муутайгаар баригдана. Холын фермэ, гүүртэнүүдэй малшадые ёһоор ханганагүйбди. Мүнгэнэй талаар түсэбөө һаатуулха ушарнууд үзэгдэнэ. Кооперативна хогшол зөөри үбэршэлһэншье баримтанууд бии.

Нютагай промышленностиин хангалтагүйгөөр хүдэлдэг дээрэһээ таха, тахын хадааһан, сонхын замазка, хирпиисэ, избёосхо гэхэ мэтые хүсэдөөр худалданагүйбди. Энэ асуудал шиидхэхэ тушаа республикын Министрнүүдэй Совет туһалха бэзэ.

Депутат нүхэр **Тучинов** (Шахтын һунгуулиин округ) ендэр дээрэ гаража, гарахаяа байгаа шэнэ жэлээр дашарамдуулан, арадай бүхы һунгамалнуудые халуунаар амаршалба, ажал хүдэлмэридэнь амжалта хүсэбэ. Тиигээд Галуута-Нуурай шахтоуправлениин ажал хэрэгүүд тухай мэдээсэбэ. Тус шахтоуправлени жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 30 мянган тонно нүүрһэ малтаа. Хүдэлмэришэ хүн бүхэн даалгабаряа дунда зэргээр 103,8 процент дүүргээ. Галуута- Нуурай уурхайшад декабриин 17-һоо эхилжэ шэнэ жэлэйнгээ түсэбые бэелүүлжэ байнхай.

Манай бригадынхид Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойдо жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхээр хараална, һара бүриингөө түсэбые дунда зэргээр 117—130 процент дүүргэнэ.

Удаань нүхэр Тучинов һунгагшадай захяануудые бүгэдын анхаралда табиба.

Барилгын управлениин начальник нүхэр **Восканянц** харьяата эмхи зургаанайнгаа ажал хэрэгүүд тухай элидхэбэ.

Республика дотор 1970 ондо капитальна барилгын хэмжээн 1966 оной жэшээгээр хоёр дахин ехэ болохо юм. Энэ табан жэлэй турша дотор Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинат, силикатно-хирпиисын завод, Шэнэ-Бэрээнэй механическа завод, шубуунай фабрика, хоёр институт гэхэ мэтэ ашаглалгада оруулагдаха.

Байгша оной турша дотор мүн лэ ехэхэн барилга хэгдээ. Городой һүнэй комбинадай холодильник, Кабанскын тоһоной завод, республиканска типографи, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха хоёр комбинат гэхэ мэтэ шэнээр баригдан хүдэлжэ эхилээ. Мүн олохон һургуулинууд ашаглалгада үгтөө.

Хүгжэмэй училищиин, ой модоной техникумэй һуралсалай, онкологическа корпус болон бусад томохон барилганууд бодхоогдоо.

Гэбэшье барилгын эд хэрэгсэлэй дуталдаһан дээрэһээ горитойхон һаад түбэг үзэгдэһэн байна.

Шэнэ жэлдэ түсэблэлгын шэнэ гуримда орожо эхилхын тула барилгашадай, мүн захигшадай зүгһөө ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаха, оролдолго гаргагдаха болоно.—гэжэ нүхэр Восканянц тэмдэглэбэ.

Депутат нүхэр **Еремин** (Таловска һунгуулиин округ) хүн зоной хэрэглэмжын ямараар хангагдажа байһан тухай онсо тогтобо. «Труд» фабрика, «Ремобувь», «Рембытприбор» комбинадууд, Кабанскын, Захааминай, Сэлэнгын ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха комбинадууд болон бусад предприятинууд хүн зондо нилээд олон янза түхэлэй туһа үзүүлдэг болоо.

Дурсагдаһан бусад эмхинүүдтэ шэнэ технологи, түрүү онол арганууд нилээд үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Жэшээнь, эрэшүүлэй, эхэнэрэй, хүүгэдэй 80 гаран янзын модельнүүд зохёогдон нэбтэрүүлэгдээ. Трикотажна фабрикада шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдожо, ажалай бүтээсэ хоёр дахин дээшэлһэн, гоё һайхан хубсаһа хунар нэхэгдэдэг болоһон. «Ремобувь» комбинадта химиин аргаар гутал заһабарилха хэмжээнүүд урагшатайгаар бэелүүлэгдээ.

Хүдөөгэй бүхы комбинадуудһаа тусхай нүүдэл бригаданууд тосхон һууринуудаар ябажа байдаг. Нүүдэл 40 гаран мастерскойнууд хүдэлжэ, 255 тосхон, бригаданuудые хангана.

Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха министерствын предприятинууд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 104,6 процентээр дүүргээ. Промышленна продукци худалдан тараалгаһаа орохо олзо доходоороо даалгабаримнай бэелүүлэгдэнхэй.

Гэбэшье ажаһуудалай эрилтые үшөөл гүйсэдөөр хангажа шаданагүйбди. Яруунын, Зэдын, Тарбагатайн комбинадууд түсэбөө валовой продукци гаргалгаар дүүргэнэгүй. 6 комбинадууд гарза хохидолдо оронхой. Хүн зонһоо ороһон захилнууд удаан дүүргэгдэнэ. Хүдөөгэй комбинадуудта экономическа хүдэлмэри һулаар табигданхай. Ямаршье аша үрэгүй гаргашанууд хэгдэнэ. Энэ талаар Яруунын, Бэшүүрэй, Прибайкалиин комбинадууд илангаяа муу үрэ дүнгүүдтэй.

Сэлэнгын целлюлозо-картонно комбинадай директор нүхэр **Рыбаков** анхарал татама зүйлнүүдые дурдаба. Дурсагдаһан комбинадые ашаглалгада үгэһэнэй эсэстэ республика доторойн ой модоной баялигые бүхы талаарнь зохисотой гүйсэдөөр хэрэглэхэ арга олгогдохо юм. Тиихэдээ модо бэлэдхэһэн, хюрөөдэһэн газарай хамаг үлэгдэлнүүд булта хэрэглэгдэхэ.

Эдэ бүгэдын аша туһаар республикын национальна олзо доход дээшэлхэ байна. Гансахан картон болон бэшэ продукцинуудые гаргаһанай эсэстэ жэл бүхэндэ 30 миллион түхэригэй олзо доход оруулагдаха.

Байгалай уһа хорлохонь гэжэ манай баригдажа байһан комбинат тухай хэблэлдэ ехэ шүүмжэлэл гараһан. Энэ асуудал правительственна бүхы шатануудта хаража үзэгдэһэн, бүтэхэ руугаа шиидхэгдэһэн. Манай комбинат хүдэлжэ эхилхэдээ Байгал шадарай үзэсхэлэн гоё байгаалида ямаршье һаад түбэг үзүүлхэгүй.

Комбинадые бариха түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнхэй. Гэбэшье зарим хүдэлмэримнай удаарна, нобшорно гэжэ тэмдэглэлтэй.

Депутат нүхэр **Титов** (Турантайн һунгуулиин округ) Кабанскын аймагай ажалшадай үмэнэһөө ажал хэрэгүүд тухайгаа мэдээсэбэ.

Тимлюгэй асбест-цемент хэрэгсэлнүүдэй завод, Кабанскын тоһоной завод, Тимлюгэй ТЭЦ, Байгалай модо буулгалгын бааза болон бусад предприятинууд табан жэлэй түрүүшын жэлэй даалгабариие болзорһоонь урид дүүргэһэн байна. Мүн барилгын, худалдаа наймаанай, транспортна организацинууд, хэлхээ холбооной эмхинүүд жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлээ.

Совхозуудшье һайн үрэ дүнгүүдые туйлаа. Хүдөө ажахын гол продуктнуудые үйлэдбэрилхэ түсэб бүхы аймаг дотор сүм дүүргэгдэнхэй. Гүрэндэ түсэбһөө гадуур 1700 тонно орооһо тариан, 360 тонно мяхан, 800 тонно һүн, 120 мянган үндэгэн худалдагдаа. Хэрбээ 1965 ондо аймаг дотор үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1725 килограмм һүн һаагдаһан һаа, 1966 оной 11 һарын дүнгөөр 1811 килограмм һүн һаагдаа. Нёдондо жэлэй жэшээгээр мяхан 13 процент, һүн 12 процент ехээр худалдагдаа. Жэлэй турша дотор гүрэнэй сектортэ 11,2 мянган дүрбэлжэн метрэй, үмсэдэ—1.346 дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд баригдаа, ашаглалгада оруулагдаа. Мүн хүдөөгэй 4 клуб, 5 һургуули, 10-аад столово, магазин гэхэ мэтэ бодхоогдоо.

Энэ хадаа аймагай экономико болон соёл культурын хэлбэришэгүйгөөр дээшэлжэ байһаниие гэршэлнэ.

Нүхэр Титов промышленна предприятинуудта, совхозуудта ашаглагдаагүй арга боломжонууд тушаа онсо тогтобо.

Тэрэшэлэн депутадууд **И. А. Игнатьев** (Дээдэ-Хүрбын һунгуулиин округ), **В. Г. Бирюков** (Горьковско һунгуулиин округ) гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Элидхэлые зүбшэн хэлсэлгын һүүлээр депутадууд 1967 ондо республикын арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай, республикын гүрэнэй 1967 оной бюджет тухай хуулинуудые нэгэн дуугаар баталан абаба. Мүн 1965 ондо бюджедэй дүүргэлтэ тухай тогтоол баталагдаба.

Верховно Совет Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталба.

Удаань БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Барьядаев** үгэ абахадаа, барилга болон архитектурын талаар республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хэрэгүүдые эрхилхэ управлениин начальнигаар **И. П. Евтюковые** һанамжалба. Энэнь нэгэн дуугаар һайшаагдаба.

Энээгээр арбадахи сесси хүдэлмэреэ түгэсхэбэ.

Россин эгэшэ дүү республиканууд

УГТАМЖЫН БЭЛЭГҮҮД

ТАСС-ай корреспондентнүүд мэдээсэнэ

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ КЛУБ СОО—КАРНАВАЛ

ГРОЗНЫЙ. Пролетбатын нэрэмжэтэ соёлой байшан... «Эндэ 1918 оной февральда нефтьшэ хүдэлмэришэд контрреволюцитай тэмсэхэ пролетарска 1-дэхи батальон эмхидхэһэн юм» гэһэн дурасхаалай самбар байшангай нюур таладань хадаатай. Эсэгэнэрэйнгээ революционно туйлалтануудые уг залгамжалан үргэлжэлүүлжэ байгаа зол жаргалтай залуушуул эндээ Шэнэ жэлэй карнавал хэхэеэ суглархань.

Соёлой байшангай эдэбхитэд зүжэг наада табилгын талаар бүхы Чечено-Ингушети доторoo суурхана. Республикын нефтиин, химиин промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй уран бэлигэй харалгын үедэ энэ коллектив шантай һуури эзэлээ. Бүхы эрхим номернуудынь Шэнэ жэлэй һайндэрэй программада оруулагдаа.

ЭЛЬХОТОВО ТОСХОН БА БУСАД...

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Эльхотово гэжэ Осетиин үнинэй тосхоной гол үйлсэдэ хоёр дабхар үшөө 3 гэр бодоо. Эндэхи олохон бүлэнэр болбосон байрануудай түлхюур абаад, тэдээн доторoo Шэнэ жэлые угтахань.

Эльхотово тосхондо 15 жэлэй генеральна түсэбөөр барилганууд хэгдэжэ байнхай. Хоёр дабхар 7 гэр, һургуулиин ехэ байшан, сельмаг, хүүгэдэй саад энэ тосхониие шэмэглэһээр үнинэй. 600 хүнэй багтаха залтай соёлой байшан, гостиница, универмаг, хэлхээ холбооной гэр, олон байратай хоёр байшан баригдажа байна.

Эльхотово гансаараа иимэ бэшэ юм. Нютагай мэргэжэлтэд Карца, Чикола, Хумалаг, Гизель, Дарг-Кох тосхонуудта, Архонск гэдэг хасаг станицада болбосон гоё байшангуудые бариха проект табяа.

ЯХАДАЙ АЛТАН САЛЮТ

ЯКУТСК. Индигиртэхи газарай баялигай управлени алтатай элһэ малтажа абаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргээ. Эгээн хүйтэн нютагта байдаг энэ управлениин предприятинуудай алтагшад бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илаад, бүхэли жэлэй турша соо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг барижа байна.

ЭЛЕКТРОННО ЛАБОРАТОРИ-АВТОМАТ

КАЗАНЬ. Татарай нефть шэнжэлдэг институдай эрдэмтэд нефтьшэдтэ зорюулан, орон доторхи анха түрүүшын электронно автомат-лаборатори ухаалан бүтээгээ. Тэрэнэй бүхы приборнууд холоһоо хүдэлгэгдэдэг Тэдэнэй али нэгыень тусхай худаг руу табиха гү, али оньһо дарахада, тэндэ ямар бодосой байһан тухай, температура гү, али дараса тухай мэдээнүүд дары абтаха.

Энэ лаборатори юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, оньһон түхеэрэлгэеэ тэндэһээ гарганг үй, оло дахин туршалга хэхэдэ болохо юм. Тиихэдээ шэнжэлгын саг ехээр хороогдоно.

Автомат электронно лабораторинуудые бүтээн гаргахыень Бугульминска «Нефтеавтоматика» заводто даалгагдаа. Ойн жэлдэ бүтээгдэһэн «АПЭЛ-66» гэжэ түрүүшын табан түхеэрэлгэ Татарай олзоборилгонуудта ашаглагдаха.

БУЛГАНАЙ МҮРӨӨР...

КЫЗЫЛ. Тайгаһаа бусаһан ангуушад Тоджиной бэлэдхэлэй конторын ангай баазада үдэр бүри ерэдэг. Эдэнэр тус бүридөө 5—10 булганай арһа асарна. Мүр хайлгын талаар сууда гараһан ангуушан, Социалис Ажалай Герой Эрестол Даржаа дахинаа онсолон шалгарба: мүнөө ойдо гараад бусахадаа, хамагһаа ехэ олзо—25 булга асараа.

«Совет Тува» гэжэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүн, коммунист Даржаа 10 гаран жэлэй туршада ангай олзоборилго эрхилжэ байна. Тэрэ багай ой тайгые өөрынгөө гэр шэнгеэр мэдэхэ болонхой юм.

1966 он Эрестол Даржаада ехэ баяр зол олгоо.—Эхэ оромнай мэргэн хүбүүндээ Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгоо. Даржаа дүрбэн зуугаад булга баряа, хэрмэнэйнгээ тоое 50 мянгада хүргэбэ.

Даржаа дахин тайга гараба. Энэ сезон соогоо 50 булга барижа, Совет гүрэнэй 50 жэлэй ойе угтахаар шиидэнхэй.

80 МЯНГАН ШЭНЭ ХУБСАҺАН

ИОШКАР-ОЛА. Мариин ниислэлэй олохон зон шэнэ жэлдэ өөһэдынгөө гардероб соо ямар нэгэн шэнэ хубсаһа нэмээхэнь. Плати, костюм гү, али шэнэ янзын ондоошье хубсаһа магазинуудһаа худалдан абахаһаа гадна, мүн тусхай захилай фабрикын ательедэ оюулдаг болонхой.

Энэнь—хүн бүхэнһөө захил абадаг ажаһуудалай албанай ехэхэн предприяти болоно.

ЭБЭР ЭДЛЭЛНҮҮД

ИЖЕВСК. Удмуртын предприятинуудай Шэнэ жэлэй дурасхаалта бэлэгүүд болгон гаргаһан зүйлнүүдэй дундаһаа иимэ эдлэлнүүд: дээшээ дэгдэхээр тэгүүлжэ байһан ялагар ракетэ, һүртэйгөөр тамаржа ябаһан кит загаһан, холборхойгоор табилдаг сурхай, хангюурдан харайдаг хура гэхэ мэтэ онсо һонирхол үүсхэнэ. Эдэ бүгэдэнь нэгэл материалаар—тэжээмэл малай эбэрээр бүтээгдэнхэй. Мастерскойн адрес — Ижевск, мяханай комбинат.

Комбинадай шэнэ цех 1967 ондо үзэсхэлэн һайхан 10 мянга шахуу иимэ эдлэл хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргахаар хараална.

Американска түримхэйшүүл Вьетнамай Демократическа Республикада зэрлиг муухайгаар добтолно. Эдэнэй хаяһан бомбонууд амгалан городууд ба тосхонууд дээрэ унана, эхэнэрнүүд болон үхибүүдые алана. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: американска бомбардировщигуудай добтолһоной һүүлээр Ханойн захадахи дунда һургуулиин байшан соо.

ВИА—ТАСС-ай фото.

ХИЛЫН САанаһаа

КОММУНИСТ—ДЖЕЛЛЫН МЭР

Рим, декабриин 29. (ТАСС). Джелла хотын (Кальтаниссета провинци) мэрэй тушаалые 20 жэлэй турша соо христиан демократуудай эзэлжэ байһанай һүүлээр энэ тушаалда үсэгэлдэр анха түрүүшынхеэ коммунист Паоло ла Роза һунгагдаа.

Коммунист профсоюзай хүтэлбэрилэгшөөр һунгагдаба

КАНБЕРРЭ, декабриин 29. (ТАСС). Австралиин морягуудай профсоюзай һунгалта болоод, олон жэлдэ тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэ байһан, Австралиин Коммунис партиин ЦК-гай гэшүүн В. Эллиот гэгшэ 1967—1969 онуудта тус союзай генеральна секретарь байхаар дахин һунгагдаба.

Лаосто унагаагдаа

ХАНОЙ, декабриин 29. (ТАСС). Лаосые сүлөөлхэ арадай армиин сэрэгшэд декабриин 6, 9-дэ Фонгсали ба Самнеа провинцинууд дээрэ американска 4 самолёт буудажа унагааһан, үшөө гурбые гэмтээһэн байна. ВИА агентство «Голос Патет Лао» гэжэ радиогой мэдээсэлые үндэһэ болгон, энээн тухай мүнөөдэр мэдээсээ.

Булимтарагшадай армида буһалгаан болоно

Ханой, декабриин 29. (ТАСС). Урда Вьетнамай арад зондо эсэргүү эзэрхэг түримхэй дайнда хабаадажа байһан американска, Урда Корейн хүлһэнэй солдадуудай зүгһөө ноёдойнгоо үгэ дуулдаггүй ябадал олошорһон, Эхэ орондомнай дары бусаагты гэһэн эрилтэ табигдадаг болоһон байна.

Сиднейн портдо болоһон ушар

КАНБЕРРЭ, декабриин 29. ТАСС-ай корр. В. Хмара нигэжэ дамжуулба:

Рождествогой бэлэгүүдые, продуктнуудые, медикаментнүүдые, хүдөө ажахын машинануудые тээһэн корабль Урда Вьетнам ошохонь тэжэ Австралиин худалдаа наймаанай «Джепарит» суднын экипаж Сидней портын засагаархидта декабриин 29-дэ дуулгаһан байгаа. Гэхэ зуура суднаца ашаа тээһэн докёрнууд засагаархидай худалаар хэлэһэн тухай морягуудта мэдээсэбэ.

Ошожо харан гэхэдэнь, корабльлиин уутануудт соо плутуудшье, косилкануудшье бэшэ, ёлкын нааданхайнуудшье бэшэ, харин ёһотой пушканууд байшоо. Суднын экипаж тусхай дохёогоор сугларжа, түр зуурын митинг болоод, иимэ шиидхэбэри гаргагдаа: үхэлэй зэбсэгүүд нэгэн гэбэл энэ дары хуряагдаха, үгышье һаа «Джепарит» портһоо гарахагүй гэһэн шиидхэбэри абаба.

Заналташье, арга башашье туһалаагүй. Морягууд өөһэдынхеэрээл болобо. Вьетнамдахи хорото муухай дайнда хабаадахаяа эрид арсаа. Эдэниие морягуудай профсоюз, Австралиин хүдэлмэришэн анги дэмжэбэ. Эсэсэй эсэстэ судныи экипаж илажа, сэрэгэй ашаан корабльһаа буулгагдаа.

„ОРОНОЙНГОО ТҮЛӨӨ УЛАЙХА САЙХААР БОЛОНО“

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 29. (ТАСС). «Бомбодуулжа байһан нютагуудта ошожо үзэһэнэй һүүлээр оронойнгоо түлөө улам ехээр улайха сайха ушартай бологдоно. Холбоото Штадуудта ямаршье аюул тохёолдуулаагүй байһан эдэ хүнүүдые манай сэрэгшэдэй алажа хюдажа байхые харахадаа ехээр гайхаба гэлыбэбди» гэжэ американска эхэнэрнүүдэй делегацитай ошолсоһон Барбара Деминг Ханойдо мэдүүлээ гээд Ассошиэйтед Пресс агентство дамжуулба.

„ХАРА ОРОЙБШОТОН“

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 29. ТАСС-ай корреспондент И. Абламов нигэжэ дамжуулба: Урда Вьетнамда байдаг шпионууд — американска һүйдхэлшэдэй тусхай шэнэ бүлэгүүд «хара оройбшотон» гэжэ нэрлэгдэнэ. «Ногоон оройбшотон» гэжэ нэрэшэһэн тусхай зорилготой армиин частьнуудай жэшээгээр США-гай далайн-сэрэгэй флот хүгжэжэ байгаа оронуудтахи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнтэй тэмсэхэ кадрнуудые бэлдэнэ. США-гай агентствэнүүдэй дамжуулһанай ёһоор, «Хара оройбшотониие» бэлдэхэ хүдэлмэри Коронадодохи (Калифорни штат) далайн-сэрэгэй баазада түлэг ябуулагдажа байнхай.

«Хара оройбшотон» гэдэгүүд һүйдхэлэй, тагнуулай хүдэлмэриин ехэ дүй дүршэлтэй болоһон, өөһэдынгөө хэрэг мэдэхэ, хайра гамгүй хүнүүд юм гэжэ капитан Баклю корреспондентнүүдтэ мэдүүлбэ.

«Хара оройбшотоной» түрүүшын бүлэгүүд Урда Вьетнам хүдэр эльгээгдээд, тэндэхи патриодуудта эсэргүү тэмсэлдэ хэрэглэгдэжэ байна.

ЧИЛИДЭ ГАЗАР ХҮДЭЛӨӨ

ГАВАНА, декабриин 29. (ТАСС). Чилиин хойто нютагта үсэгэлдэр газар ехээр хүдэлжэ, Рихтерэй шкалагаар долоон балл хүрэтэр доргоһон байна. Антофагаста хотодо эгээн ехэ хохидол ушаруулагдаа. Эндэхи гэр байрануудай 80 процентнь һандараа гэжэ Пренса Латина агентствын корреспондент Чилиин ниислэлһээ мэдээсэбэ. Хүнүүдэйшье үхэһэн ушар бии. Газарай хүдэлэлгэ 3 минута шахуу үргэлжэлөө.

СУДАНДАХИ БАЙДАЛ

ХАРТУМ, декабриин 29. (ТАСС). Суданай учредительнэ суглаан «сэрэгэй урбалта хэхэ һэдэлгын гаргагдаһые» яаралтайгаар зүбшэн хэлсэхын тула үсэгэлдэр зарлагдаа.

Премьер-министр Садык Эль-Махди заседани дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, нигэжэ мэдээсэбэ: хорото үгэсэлгэдэ хабаадаа гэжэ һэжэглэгдэһэн сэрэгэй ба граждан хүнүүд булта баригдажа хаагдаа. Премьер-министрэй хэлэһэнэй ёһоор, лейтенант Халид Хусейн Аль-Кид «сэрэгэй хорото үгэсэлгые ударидаһан байна». Үймөөшэд Шаджарай лагерьһаа гаража, почто, республиканска ордон, Сагаан Нил дээрэхи хүүргэ, радиостанци хүреэлээ. Тэрэнэй удаа үймөөшэдые барижа хааха захиралта правительствын зэбсэгтэ хүсэндэ үгтөөд, үймөө татагшад эсэргүүсэлтэ хэнгүй бэеэ тушаагаа. Үдэһөө хойшо Хартумай үйлсэнүүдтэ амгалан байба. Правительствын бүхы эмхи зургаанууд һаадгүй хүдэлмэрилөө гэжэ Эль-Махди үргэлжэлүүлэн хэлэбэ.

Соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй съездые угтуулан

ЁНГОРБОЙН ГУРГАЛДАЙ

ЗУРАГЛАЛ

Залуу басаганай дуу дуулахые клуб соо һуугшад амяа даран, нэгэ хүн шэнгеэр шагнанад. Дуушанай ирагуу аялга зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэн, хүлгэн жэнгирнэ. Энэ аялган доро хүн бүхэн өөр өөрынгөө хүсэл бодолдо ээлэгдэнхэй хэбэртэй. Мүнгэн утаһаа заха үзүүргүйгөөр дуу татана, татана...

Альга ташалганай аадар шэнги нэрьешэхэдэ, басаган уриханаар энеэбхилэн доро дохино...

Тиихэдэ Улаан-Үдын багшанарай училищиин уран һайханай бүлэг студентнэр түрэл Буряадайнгаа хүдөө нютагуудаар концертнүүдые үгэжэ ябаа һэн. Арбан найматай дуушан Нина Лубсанова нютаг бүхэндэ магтагдажа, арад зонойнгоо алдар сууда хүртөө бэлэй.

— Профессиональна дуушанаар мүнөөдэршье абтахаш, — гэжэ тэрээндэ хани нүхэдынь хэлэнэ. Заримадынь атаархаха:

— Нинамнай томол дуушан болохо байха, үзөөрэйт, хараарайт...

— Юунэйхин багшалжа зобохо хүм даа, үхибүүдээр носолдохо. Гайхалтай хүн даа,—гэлсээшэншье бии һэн.

Теэд Нина Лубсанова багша болохо хүсэлэнгөө орхёогүй. 1962 ондо училищяа дүүргэжэ, багшын диплом абажа, Ёнгорбойдо эльгээгдээ юм. Тэрэл гэһэнһээ хойшо дүрбэн жэл үнгэрөө. Энэ саг соо Нина Бадмаевна нютаг дээрээ нэрэ хүндэтэй багша боложо шадаа юм. Нина Бадмаевнагай һургадаг класста хоёрдохи жэлээ үлөөшэд байдаггүй.

Нина Бадмаевна хэшээл бүхэндөө ханамжатайгаар бэлдэдэг, тэдэнээ шадамараар үнгэргэдэг. Жэшээлхэдэ, тоо бодолгын хэшээлдэ таблицануудые, элдэбын наадануудые хэрэглэнэ. Ород хэлэнэй хэшээл үнгэргэхэдөө, тайлбарилга бэшэг, хүдэлмэриин элдэб түхэл бэдэрнэ.

Мүнөө Нина Бадмаевна уран һайханай бүлгэмдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Гэхэһээ түрүүшын үдэрһөө Ёнгорбойн залуушуулай уран һайханай самодеятельностиин хүтэлбэрилэгшэ болоо юм.

Нэгэтэ һургуулиин хатар нааданай кружогой эдэбхитэй гэшүүн һурагша Алла Шагдурова хэшээлдээ ерэбэгүй. Нина Бадмаевна һанаата боложо, һургуулиингаа һүүлээр басаганай гэр тээшэ шамдаба. Алла гэртээ байбагүй.

— Алла хаанаб?—гэжэ Лубсанова эхэһээнь асууба.

— Мэдэнэгүйб, хайшаа ошоо юм даа...

Багша эхын харасада һанаашархалгын ямаршьеб нюуса тэмдэг обеёоржорхибо.

— Юун болоо юм, нюунгүйгөөр хөөрэжэ үгыт.

Басагамни уран һайханай бүлгэмдэ ябадаг болохоһоо хойшо муугаар һуража эхилээ, занахазэмэлхэдэмни эрхэжэ ябашоо гэээд хүгшэн хэлэбэ.

Багша наһажаал эхэнэртэй удаан һуужа хөөрэлдэбэ. Басаганайнь хатар нааданда бэрхэ, бэлигэй ошотой байһан тухай, һуралсалыень хайшан гэжэ зүбөөр залаха тухай зүбшэл заабари үгэбэ.

— Нина Бадмаевна, хүлисэгты, зүб лэ юумэ хөөрэбэт, басагандаа хойто бодомжотойгоор хандахаб,—гэжэ тэрэ үнэн зүрхэнһөө хэлэбэ.

Жэлнүүд үнгэрбэ. Алла наймадахи класс дүүргэбэ. Үшөө нютагтаа һуража байхадаа, уран һайханай бүлгэмэйхидэй Бүхэроссиин харалганай лауреат болоо һэн. Иигэжэ басаганай хүсэл, багшыншье хүсэл бэелүүлэгдээ юм. Мүн Нина Бадмаевна өөрөө тэрэ харалганай лауреат болоһон байгаа.

Мүнөө Алла Шагдурова хүдэлмэришэн залуушуулай Санагын дунда һургуулиин 11-дэхи класста һурана. Һайндэрнүүдтэ Нина Бадмаевнада Аллаһаа амаршалганууд ерэдэг.

Залуушуулай дунда иимэ нэрэ хүндэтэй болохо бэлэн бэшэ юм даа. Хүбүүд, басагадай һанал бодолые тааха, һонирходог асуудалнуудтань дүүрэн харюу үгэхэ, тэдэнэртэй адли болон, бэеэ дээгүүр табингүй ябахадаа, зааханшье зуура багшынгаа үүргые мартангүй ябаха гээшэ хүмүүжүүлэгшын бэлиг, зол гээшэ. Нина Бадмаевна эрид лэ иимэ бэлигтэй хүн.

Нина Бадмаевна сүлөөтэй сагаа хайрлангүй Ёнгорбойнгоо ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Хүдөөгэй клубай соведэй гэшүүн байха зуураа нютагай залуушуулай уран һайханай бүлгэмые хүтэлбэрилнэ.

...Ендэр дээрэһээ уянгата дуунай аялга ханхинана.

— Гургалдаймнай,—гэжэ ёнгорбойнхид баясана.

С. ТАБДАЕВ.
Захааминай аймОНО-гой хүдэлмэрилэгшэ.

Улаан-Үдын универмаг соо...

ШАЛГАРХАДА УРМАТАЙ

Соёлой ямар нэгэ болбосон түхэлтэй, түбхинэнги гуламтада ажалшад дуратайгаар ерэдэг, эндээ олоороо сугларжа ажал хэрэг, ажабайдал тухайгаа хөөрэлдэдэг. Һонин, нүхэр ёһоной хөөрэлдөөнүүд мүн лэ эндэ үнгэргэгдэдэг.

ЛВРЗ-гэй локомотив хабсаралгын цехэй улаан булан тиимэ гуламта болоһоор үнинэй. Эндэ үдэшэ бүри зон суглардаг. Тэдэнэр газетэ, ном уншадаг, хэһэн ажал, хэхэ ажалаа хамтаараа зүбшэн хэлсэдэг. Ямар нэгэ шухала юумэнэй болоо һаа, хойно хойноһоо улаан булангаа һубарилдан ерэдэг.

Цехэй улаан буланда лекци, хөөрэлдөөн, ямар нэгэ хэшээл үнгэргэгдэнэ. Уран һайханай хүдэлмэридэ дуратайшуул, оюун бэлигтэйшүүл эндэ олон. Цехэй 200 гаран хүдэлмэришэд бүлгэмдэ хабаадалсажа, бэлиг шадабаряа харуулдаг. 120 хүнһөө бүридэһэн хоор һонин шэнэ дуу дуулажа, нүхэдөө баясуулдаг.

Уран һайханай бүлгэм соёлойнгоо ордон соо, городой ондоо предприятинуудта ошожо, зүжэг наада харуулна, дуу дуулана. Городой, республикын уран һайханай харалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, нэгэнтэ бэшэ шагналда хүртэһэн байна. Шефтээ абаһан Яруунын аймагай совхозуудаар хэды дахин айлшалжа, хүдөө нүхэдөө баярлуулһан юм.

Һаяхан улаан булангай эдэбхитэйшүүл, цехэй хүдэлмэришэд ехээр баясаа. Улаан булангуудай Бүхэсоюзна конкурс-харалгада шалгаржа, 2-дохи һуури эзэлһэн тухайнь мэдээсэл абтаһан байгаа.

Бүхэсоюзна энэ конкурс-харалгада ороноймнай олон предприяти, организацинуудай улаан булангууд хабаадалсаһан юм. Соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри эдэбхитэй һайнаар ябуулһан, уран һайханай кружогто дуратайшуулые олоор хабаадуулһан улаан булангуудта шан барюулха тухай тогтоогдоһон байна. 1-дэхи шатын нэгэ шан, 2-дохи шатын хоёр шан, 3-дахи шатын 300 шан шалгарһан улаан булангуудта барюулагдаха болоо.

Локомотив хабсаргагшадай улаан булан 2-дохи шангаар— улаан булангай бүхы хэрэгсэлээр, кино харуулдаг түхеэрэлгээр шагнагдаба. Пианино, телевизор, радиоприемник, киноустановко болон бусад түхеэрэлгэ шан болгон барюулагдаха болобо.

Баясама энэ мэдээсэлдэ зорюулагдаһан суглаан һаяхан эндэ үнгэргэгдөө. ВЦСПС-эй, профсоюзуудай областной соведэй түлөөлэгшэд локомотив хабсаргагшадые амаршалһан, саашадаа бүри эдэбхитэйгээр ажаллахыень хүсэһэн байна.

С. АЮШЕЕВА.

Эсэгэнэрэй заяаһан замаар

Тарбагатай тосхоной Культурын байшанда гурбан үеын — хорёод, дүшөөд, жариад онуудай комсомолшууд уулзаа. Тэрэнь Совет засагай 50 жэлэй ойдо зорюулагдаба. Буряад орондо Совет засаг мандуулхын түлөө ехэ тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан улаан партизан Лифантий Дмитриевич Гордеев, хүдөө тосхонуудта анха түрүүн хамтын ажал тогтоогшодой нэгэн, колхозой түрүүлэгшээр үни удаан сагта хүдэлһэн Кондрат Яковлевич Чебунин гэгшэд тэрэ үеын байдал тухай, комсомолшуудай тиихэдэ хэһэн ехэ ажал ябуулга тухай хөөрэжэ, мүнөө үеын залуушуулые угаа һонирхуулба.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда ходо ябалсажа гараһан, мүнөө запаста гараһан полковник Алексей Иванович Лазаревай хөөрөөн анхарал татаагүйдөө арганьгүй һааб даа.

Энэ уулзалга аймаг дотор түрүүшынхеэ болобо. Саашадаа иимэ хэмжээ ябуулган нютаг, тосхон бүхэндэ үнгэргэгдэхэ юм.

ҮНЭГЭШЭН

— Зинаида Алексеевна, аймагаймнай сесси дээрэ ямар асуудалнууд хэлсэгдээб? — гэжэ сугтаа ажалладаг нүхэдынь һаянай һуража һалаагүй бэлэй.

Теэд Зинаида Алексеевна Шахова нүхэдтэеэ хөөрэлдэбэшье, харин тэрүү тэндэ, хашаа соо гүйлдэжэ байһан жаахан «нохойнууд» тээшэ һалирһаар һэн.

Яруунын аймагай Соведэй депутат З. А. Шахова Витимэй коопзверопромхоздо ажалладаг юм. Гэбэшье тэрэ гартаа буу барижа, ангуудай хойноһоо мүшхэжэ ябадаггүй.

Депутат З. А. Шаховагай хүдэлдэг фермэдэ 500 эмэ үнэгэд түлжэдэг. Витимэй коопзверопромхозойхид энэ жэлэйнгээ түсэбые 125 процент дүүргэһэн.

Энэ хэрэгтэ депутат З. А. Шахова ба тэрэнэй хани нүхэд П. Е. Петрова, Е. В. Челнокова гэгшэд хубитаяа оруулһан байха. Ажалша бэрхэ эхэнэрнүүд үнэгэн бүхэнһөө 3—4 гүлгэ абаһан, түлжөөһэн байна.

А. БАБУШКИН.

ГУБШУУР ТАТАЛГА ТҮЛЭГ ДУНДАА

Баргажанай аймагай загаһа олзоборилгын «Байкалец» колхоз декабриин 20-до жэлэйнгээ түсэб дүүргээ һэн.

Түс ажахын загаһашад түсэбөөр хараалагдаһан 2500-най орондо 2585 центнер загаһа барижа тушаагаа юм. Тэдэнэр жэлэй дүүрэтэр үшөө 150 центнер загаһа бариха уялгатай.

Мүнөө үедэ нүхэд Федотов, Седунов, Орлов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг 3 бригада Оронготой, Курбулик гэхэ мэтэ нуурнууд дээрэ губшуурнуудаа татахадаа үдэр бүриингөө даалгабарине үлүүлэн дүүргэнэд.

Тиихэдэ нүхэр Налетовай ударидадаг пенсионер үбгэдһөө бүридэһэн загаһашадай звено 50 центнер түсэбэй орондо 210 центнер загаһа губшажа амжанхай.

И. КУЗНЕЦОВ.

ЗҮЖЭГ БЭЛДЭГДЭНЭ

Барханай арадай театр соо үсэгэлдэр үдэшэ хүлгөөтэй байба. Театрай режиссер Нина Гармаевна Токуренова ээлжээтэ бэлэдхэлдээ суглараһан хүбүүд, басагадуудай урдаһаа хараад;

— Морхоймнай яагааб? Ерээгүй гү? Жаалдамар, бэлэдхэлээ хэжэ шадахагүй болоно бшуубди, — гэжэ мэгдэнгээр дуугарба.

Теэд «Морхой» гэгшэнь үни хада ерэнхэй, гэрэлэй урда зогсоод, гримээ зохёожо байгаа һэн. Морхойн ролине гүйсэдхэхэ хүбүү харамсаараа Нина Гармаевна гансата миһалзаад:

— Зай, бэлэдхэлээ эхилэе, — гэжэ хандаба.

Ушарынь гэхэдэ, Барханай арадай театрайхид Буряадай мэдээжэ драматург Даширабдан Батожабайн «Зүрхэнэй шарха» гэһэн зүжэг табихаяа бэлдэжэ байнхай.

Гадна тэдэнэй репертуарта Ч.-Н. Гениновэй «Соёлмаа, Баташулуун» гэһэн зүжэг ороходо юм. Зүжэгүүдэйнь гоёолто шэмэглэлые БурАССР-эй габьяата ажал ябуулагша Б. Б. Чернутов зохёожо байһан.

В. МУРУЕВА.

Баргажан.

Һүниин сууряан...

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

ТҮРҮҮШЫН КОНФЕРЕНЦИ

Промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэриин асуудалаар научно-техническэ конференци Турунтаево тосхондо түрүүшынхеэ үнгэргэгдэбэ. Прибайкальска аймагай промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, экономистнууд, түсэб зохёогшод, түрүү хүдэлмэришэд энэ конференцидэ хабаадалсаа.

Ажалаа эрдэм ухаанай ёһоор эмхидхэхэ тухай, түсэблэлгын, материальна болон моральна урмашуулгын шэнэ гурим тухай хоёр асуудал эндэ зүбшэн хэлсэгдэв. Экономическа эрдэмэй кандидат нүхэр Дырхеев, «Забайкаллес» комбинадай главна инженер Кораблев гэгшэд элидхэл хэһэн байна.

«Прибайкалец» колхозой правлени соо эмхидхэгдэһэн түсхай выставкэтэй конференцидэ хабаадагшад танилсаа.

Г. ГАРМАЕВ.

ТУҺАТАЙ ШУБУУН

(Хизаар ороноо шэнжэлэгшын тэмдэглэл)

Республикымнай ой соогуур хэдэн янзын хүхэ буха тэжэ шубуун байрладаг. Ехэ, сагаан, хара, һахалта хүхэ буха болон бусад түхэлэй шубууд бии. Хүхэ буха бүхыдөө туһатай амитад. Энэ шубуун хүдөө ажахын ургамалда, ой модондо хоро хүргэдэг хорхой шумуул эдижэ амидардаг.

Ехэ хүхэ буха шубуун үбэлэй үедэ республикымнай хүдөө нютагуудаар, хото городуудаар үзэгдэдэг байна. Юуб гэхэдэ, айлнуудай гэр байранууд шадар байрлажа, элдэб эдеэнэй үбдэл сүбдэл тоншожо эдеэлдэг байха юм.

Хүхэ буха һэргэг, солбон шубуун. Модоной гэшүүһэ мүшэр, модоной эшэ, холтоһо шэншэлжэ, гантаһан ган соогуурнь байрлаһан хорхой шумуул түүжэ эдидэг. Мүн түлеэ залһа нүхэлһэн модоной хорхой бэдэрдэг байна.

Ехэ хүхэ буха бусад хүхэ бухануудтаа орходоо оройшог хонолгоһоо гаража, нүгөөдүүлэйнгээ ябаһан модо дамжан ниидэдэг байха.

Хабартаа, зундаа энэ шубуун айлай газаагуур хомордожо, ой тайга руу орожо, үрэ дэгдээхэйгээ дэгжээдэг. Ехэ хүхэ бухын тэжээл хорхой шумуул гэжэ дээрэ хэлэгдэнэ. Энэ шубуун сүүдхэ соо өөрөө хэды шэнээн шэгнүүртэйб, тэды шэнээн юумэ эдидэг байна.

Хүхэ буха зунай үедэ хоёр дахин үндэгэлжэ, тиихэ бүхэндөө дунда зэргээр 7—8 үндэгэ даража дальбараа гаргадаг. Дальбараагаа тэжээхэ үедөө эрэ эмэ хүхэ буха хоюулаа сүүдхэ соо дунда зэргээр 400 дахин үүртээ ниидэжэ ерэхэдээ, 1000 хүрэтэр, элдэб хорхой шумуул барижа асардаг байха юм. Дальбараагаа 14—15 хоног соо эдеэлүүлдэг. Тооложо үзыт, тэдэ хоёр шубуун дальбараагаа тэжээхэ үедөө ургамалай хэды олон хоротониие үгы хэнэ гээшэб! Үнэхөөрөө туһатайл шубууд даа.

Гараһан дальбараануудынь үүр шадараа байрладаг. Хоёрдохёо июльдэ үндэгэлнэ. Түрүүшынь болон һүүлшынь дальбараанууд хамтаржа, августын тэнгээр гү, али һарын һүүлээр, сентябриин эхеэр тэрэ шубуун айлда дүтэлдэг байха юм. Сэсэрлиг саадууд соогуурхи модоной холтоһо хальһанай забһараар, ган габаарнь байһан үтэ хорхой түүжэ үгы хэдэг байна.

Февраль соо нара игаажа, түрүүшын дулаанай үзэгдэхэдэ хүхэ буха дуугаржа эхилдэг. Апрельдэ үүр түхеэрһэн газар тээшээ ойртоно. Энэ шубуус үбэл зунгүй хороонгүй, гамтайгаар хамгаалха хэрэгтэй. Эртэ урда сагайшье хүнүүд хүхэ бухын туһатай шубуун байһыень мэдэдэг байһан.

Ин. КОТОВ.

ҺОНИРХОЛТОЙ УШАР

ДУШАНБЕ. Гармска аймагай ангуушан Э. Р. Садалуевта тайгын эзэн—бартахи гэнтэ добтолжо, хүлһөөнь унагаагаад, жэрхэштэй муухайгаар хэрхирэн, бүхы бэеэрээ дээрэһээнь даража, таһа удара татахаар носолдожо оробо. Эгээл энэ үедэ үзэгдөө дуулдаагүй нимэ нэгэ һонирхолтой юумэн болобо. Холо бэшэхэнэ тугалтайгаа бэлшэжэ ябаһан үхэр, тугалаа халад, ангуушаниие абархаяа гүйдэлөөр ерэнэ. Шодогор хурса эбэрээрээ арьятаниие айхабтар шангаар мүргэжэрхибэ. Сухалдаһан арьятанай урдаһаань харайн ерэхэдэ, хурса эбэрээрээ тодон абажа, бүри шангаар мүргэн бартахиие унагаажархиба. Энэ һамбаанда ангуушан һүрэн бодожо, арьятанай ами бэеыень алдахуулба.

— Тугалаа арьятанһаа абархын түлөө энэ үнеэн юунһээшье айнгүй, бартахнда добтолон ороо бшуу,—гээд нютагай ангуушад хөөрэнэ.

«(Сельская жизнь» гэжэ газетэһээ абтаба).

ТҮМЭР УТАҺАН ШЭНХИНЭБЭ ДАА

Яруунын аймагай «Комсомольский» совхозой бүхы гүүртэнүүд телефоноор холбогдобо. Мүнөө Могзон, Осторной, Эрга, Эльхэсээр болон бусад гүүртэнүүдэй малшад өөр хоорондоо түхэреэн сүүдхэдэ хөөрэлдэхэ аргатай болобо.

Б. АЛЕКСАНДРОВ.

Арьбатайгаар үлүүлбэ

Загарайн тоһоной заводой хүдэлмэришэд түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын оной даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэбэд.

Үнгэрэгшэ 11 һарын хугасаа соо эндэхид жэлэй түсэбһөө гадуур 24 мянган түхэригэй 280 центнер сагаан тоһо, 33 центнер амтан кефир үйлэдбэрилһэн байна.

Г. МИХАЙЛОВ.

„СОВЕТ ЗАСАГАЙ 50 ЖЭЛ" ГЭҺЭН КОНКУРСДО ОРОҺОН ФОТО-ЗУРАГУУДҺАА

УРАГШАА....

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

БУСАД АРАДУУД ШЭНЭ ЖЭЛЫЕ ХАЙШАН ГЭЖЭ ҮНГЭРГЭНЭБ?

Б А Л И. Энэ олтирогой һууритан зон Шэнэ жэлые ондо ондоо болзорто үнгэргэдэг. Юуб гэхэдэ, тэдэнэй календаряар жэлынь 210 үдэртэй. Һайндэрэй болохоһоо холо урид тэндэхи зон бэлэдхэл хэнэ. Тиихэдээ бүдаг оруулагдаһан барайгараар 2 метр үндэртэй бахана хэжэ, «бурханда эдеэ» табидаг. Шэнэ жэлэй һайндэрынь арбан хоногто үргэлжэлнэ. Һүүлээрнь тэндэхи зон тэрэ баханаяа эдидэг байна.

Э Н Э Д Х Э Г. Ороной хойто захаар Шэнэ жэлэй һайндэр Байсахи гэжэ апрелиин 13-да болодог һайндэртэй тушаалдадаг байха юм. Ургаса хуряалга эхилжэ, тэрэниие дуу дуулалга, хатар наадалга, хүндэлэлгөөр угтадаг байна. Урда Энэдхэгтэ Шэнэ жэлые мартда, Керала штадта—июльдэ гү, августда угтана. Энэ штадай зон өөрын үбгэн-мороз—Михабал хаан гэжэ нэрлэгдэдэг морозтой. Тэрэнь Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэр айлнуудаараа ябажа, зонойнгоо хүсэл хангадаг. Тиихэдэ зониинь тэрэнэй хүндэлэлдэ гэрээ шэмэглэдэг байха юм. Баруун Энэдхэгтэ Шэнэ жэлые юрэнхыдөө октябрь—ноябрьда угтадаг. Бүхы Энэдхэгтэ Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэр ямараар үнгэрөөб, гараһан жэл тэрээн шэнгеэр үнгэрхэ гэжэ шүтэдэг байна. Тиимэһээ Шэнэ жэлдэ хаа хаанагүй хүхюу зугаатайгаар сэнгэлгэн болодог байха.

Я П О Н. Январиин 1-һээ хэдэн үдэр урид хүдөө нютагуудта ба городуудта модон нюдүүрэй абяа дуулахат. Шанаһан барайгар изалан нюдэдэг. Үүдэн бүхэн дээрээ хулһа нарһан хоёр сагдуул холбожо уяад үлгэдэг гү, табидаг байна. Тэрэ хадаа үнэн сэхэ, ута наһа наһалхын тэмдэг болодог.

Шэнэ жэлдэ эгсэ хахад һүни зуун найма дахин хонхо сохихо абяан дуулдаха. Эдэ минутануудта япон арадай һүзэглэлөөр хүн ямар нэгэн богоһо алхажа, тэрэнэй саада тээ шэнэ хуби заяан хүлеэжэ, бүхы наһан соонь зол жаргал ерэжэ болохо гэгдэдэг. Бүлын һайндэр гурбан үдэр соо үргэлжэлдэг. Тэдэ үдэрнүүдтэ бэе бэеэ урилсадаг. Долоодохи үдэртэнь гэрэй эзэн «долоон зүйлэй хабарай ургасаар» эдеэ шанадаг. Эгээн амтан эдеэниинь барайгартайгаар шанагдаһан байдаг. Үглөөнэйнгөө сайлалган дээрэ тэрэниие табидаг байна.

Л И В А Н. Ливанай Гүрэнэй Туг дээрэ хуша зураатай байдаг. Шэнэ жэлдэ ёлкын орондо шэмэглэгдэһэн хуша тойрожо зугаалдаг байха юм. Үнгэрһэн жэл соо Шэнэ жэлдэ үхибүүдтэ юу үгэхэбди гэжэ найдуулһан байгааб, тэрэнээ бэлэглэдэг байна.

И Р А Н. Мартын һүүлээр наран Телец гэжэ одонтой дайралдажа гараа хаданъ Шэнэ жэл ерэбэ гэжэ хэлсэдэг. Энэ һайндэрые городуудта, хүдөө нютагуудта уттахадаа үхэр буу, миил буу һүрэдэг байна. Һайндэрэй хүндынь стол дээрэ ургаһан ороoһон табигдадаг. Гадна столынь элдэб амһарта тоһодог байха юм. Тэдэ амһарта соонь ногоон набша, табаг соо будагдаһан үндэгэн, хундага соонь амиды жараахай хэгдэдэг байна.

(Календарьһаа абтаба).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Түгэсхэеэ байһан 1966 он» гэһэн гүрүү бэшэг; Буряадай АССР-ай зургаадахи зарлалай Верховно Соведэй арбадахи сесси — 1967 ондо Буряадай АССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй проект тухай республикын министрнүүдэй соведэй гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ В. Ф. Лысовэй элидхэлһээ; Совет засагай 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажалай бэлэгүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: Республикын 1967 оной гүрэнэй бюджет болон 1965 оной гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэлгэ тухай Финансын министр Ч. В. Ендоновой элидхэлһээ.

Гурбадахи хуудаһанда: Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй сесси тухай; хилын саанаһаа ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: үдэр үдэрэй һонин.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор сагай уларил хубилан байха. Байгал шадар саһан орохо, үүлэ багатайшаг байха. Байгал шадарай аймагуудаар 18—26, бусад газарнуудаар 26—31 градус хүйтэн байха. Улаан-Үдэ городто һүниндөө 34—36, үдэртөө 26—28 градус хүйтэн болохо.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам редактора — 38-42, зам редактора — 35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный — 47-59, 35-14, промышленный — 48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни — 40-49, идеологический — 24-74, 60-21, советского строительства и быта — 34-93, рабселькоров и писем — 25-41, 38-30, информации — 34-05 и перевод — 24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-03783. Зак. № 1177.